

Rapport – nr. 96/2019

Paul Bjerke, Lars J. Halvorsen, Idar Flo og Aleksander Fagerheim  
Heggdal

## **Innholdsanalyse av Dagbladet Pluss**



<b>Forfattar</b>	Paul Bjerke, Lars J. Halvorsen, Idar Flo, Aleksander Fagerheim Heggdal
<b>Utgjevar</b>	Høgskulen i Volda
<b>År</b>	2019
<b>Serie</b>	Rapport
<b>ISBN</b>	978-82-7661-348-3 (digital utgåve)
<b>ISSN</b>	1891-5981
<b>Sats</b>	Forfattar

Innholdsanalyse av Dagbladet Pluss.

© Forfattar/Høgskulen i Volda

Føresegnene i åndsverklova gjeld for materialet i denne publikasjonen. Materialet er publisert for at du skal kunne lese det på skjermen eller framstille eksemplar til privat bruk. Utan særskild avtale med forfattar/Høgskulen i Volda er all anna eksemplarframstilling og tilgjengeleggjering berre tillate så langt det har heimel i lov eller avtale med Kopinor, interesseorgan for rettshavarar til åndsverk.

### **Rapport / Høgskulen i Volda**

Vitskaplege og andre faglege arbeid på høgare nivå enn notat. Både forfattar og institusjon er fagleg ansvarlege for publikasjonen. Arbeida kan vere rapportar frå prosjekt/oppdragsverksemd eller reint teoretiske arbeid av eit visst omfang. Rapportane må vere godt gjennomarbeidde med omsyn til innhald, struktur og språk og innehalde referansar. Rapportane skal vere godkjende av anten dekan eller prosjektleiar eller annan fagperson dei har utpeika og forskingsjef ved HVO.

## Forord

Rapporten *Innholdsanalyse av Dagbladet Pluss* er basert på et oppdrag for Medietilsynet. Hensikten med undersøkelsen har vært å vurdere innholdet i Dagbladet Pluss opp mot kravene i § 3, første ledd nummer 1 og 2 i *Forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier* (på folkemunne kalt pressestøtten). For å operasjonalisere innholdskravene i forskriften har vi gått gjennom målsetningene fra støtten ble etablert, den historiske forvaltningen av støtten og de ulike prosessene og diskusjonene som har ført frem til dagens forskrift.

Underveis i arbeidet har vi fått mange innspill, samt nyttige råd og korreksjoner av Sigurd Høst. Vi vil rette en stor takk til Høst for hans viktige bidrag til rapporten.

Våre kontaktpersoner ved Medietilsynet har vært Marie Therese Lilleborge og Jan-Erik Andersen. I tillegg har vi fått god hjelp av Bjørn Tore Østeraas til å skaffe til veie artikler og annen informasjon om Dagbladet Pluss. Vi vil rette en stor takk til alle tre for et godt samarbeid.

Volda, 10.oktober 2019

Lars J. Halvorsen

Prosjektleder

# Innholdsfortegnelse

Forord .....	3
Tabelloversikt .....	6
1. Innledning .....	7
2. Aviser, avisstøtten og journalistikk .....	9
2.1 Hva er en avis: Forskningens svar .....	9
2.2 Hva er en avis: Mediepolitikkenes svar .....	11
Hellerudkomiteen- innføring av pressestøtte (1967-1970) .....	12
Fiskaren og Finansavisen (1991-1996) .....	14
Se og Hør og momsfrirket (2003-2004) .....	16
2.3 Hva er en avis? - Bransjens vurderinger .....	18
2.4 Hva er en avis? - Demokratiperspektivet .....	20
2.5 Innføring av en plattformnøytral støtte i 2014 .....	23
2.6 Oppsummering .....	25
3. Om undersøkelsen og datamaterialet .....	27
3.1 Utvalget i innholdsanalysene .....	27
3.2 Registrering og koding i innholdsanalysene .....	28
3.3 Case studier av dekingen av fire nyhetssaker .....	29
4. Frekvens, kilder og sjanger i Dagbladet Pluss .....	30
4.1 Frekvens .....	30
4.2 Kildebruk .....	30

4.3 Sjangers sammensetning .....	32
4.4 Oppsummering .....	33
5. Hva dekker Dagbladet Pluss? .....	34
5.1 Geografisk spredning i Dagbladet Pluss sin dekning .....	34
5.2 Temaområde .....	35
5.3 Hard versus myk journalistikk .....	37
5.4 Oppsummering .....	39
6. Orienterer Dagbladet Pluss allmennheten om viktige hendelser? .....	40
6.1 Stoffets dagsaktualitet .....	40
6.2 Aktuelle og politisk relevante saker .....	41
6.3 Dagbladet Pluss sin dekning av fire saker i 2018 .....	43
Oppsummering av kasus-studiene .....	47
7. Oppsummering og vurdering .....	49
Referanser .....	51
Vedlegg: Kodeskjema .....	54

## Tabelloversikt

Tabell 1 Antallet synlige muntlige kilder. Prosent.....	31
Tabell 2 Kildebruk Dagbladet Pluss. Skriftlige og muntlige kilder. Prosent.....	32
Tabell 3. Sjangers sammensetning i dagbladet Pluss, Dagsavisen og Se og Hør i prosent.....	33
Tabell 4 Stoff sammensetning etter geografisk fokus. Prosent.....	34
Tabell 5. Stoff sammensetning etter viktigste temaområde. Prosent.....	36
Tabell 6 Fokus og stil Dagbladet Pluss og Dagsavisen. Andelen i prosent med hardt fokus, hard stil og hardt tema. Prosent.....	38
Tabell 7 Stoff sammensetning langs hard myk-dimensjonen. Prosent.....	38
Tabell 8. Artikkelenes aktualitet på tidspunktet den blir utgitt. Prosent.....	41
Tabell 9. Stoffdeling etter dagsaktualitet og temaområde i Dagbladet Pluss. Prosent.....	42
Tabell 10. Andelen stoff som både er dagsaktuelt og «politisk relevant» i Dagbladet Pluss og Dagsavisen. Prosent.....	43

# 1. Innledning

Utgangspunktet for denne undersøkelsen er at Dagbladet Pluss AS har søkt Medietilsynet om produksjonsstøtte. Som et ledd i saksbehandlingen av denne søknaden har Medietilsynet gitt Høgskulen i Volda i oppdrag å gjøre en *innholdsanalyse* av et utvalg artikler i Dagbladet Pluss i 2018 for å vurdere om publikasjonen har et innhold som tilfredsstillende kravene i § 3, første ledd nummer 1 og 2 i *Forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier*.

I følge denne Forskriften gis tilskudd til medier som:

1. har som hovedformål å drive journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten. Tilskudd gis ikke til medium som har som hovedformål å drive med reklame eller markedsføring. Tilskudd gis heller ikke til medium som hovedsakelig er rettet mot medlemmer eller ansatte i bestemte organisasjoner, foreninger eller selskap.
2. Inneholder et bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder. Tilskudd gis ikke til medium som inneholder en overvekt av annonser. Tilskudd gis heller ikke til medium som i all hovedsak inneholder stoff om ett eller noen få samfunnsområder, eller som i hovedsak inneholder stoff vinklet ut fra en spesiell faglig, politisk, ideologisk, religiøs eller etnisk bakgrunn.

I et vedlegg til søknaden om produksjonstilskudd omtaler Dagbladet Pluss den redaksjonelle linjen slik:

Dagbladet Pluss er en digital abonnementsstjeneste for premiumjournalistikk med 6 -10 nye saker hver dag innenfor et bredt utvalg av arenaer. Kjerneområdet til Dagbladet Pluss er fordypning og langlesing innen alle de områder man forbinder med et allment breddeorientert medium.

Hovedvekten er på dokumentarer, eksklusive nyhetssaker, bakgrunn for nyhetene, helse, personlig økonomi, kultur og forbrukertester. I tillegg er det kommentarer, essays, historiske saker, teateranmeldelser, sport og forbrukerstoff innen områder som trening, mat, vin, samliv og jakt. Innhold man finner i Dagbladets lørdagsmagasin er også en viktig del av innholdet på Dagbladet Pluss.<sup>1</sup>

---

<sup>1</sup> Vedlegg til søknad om produksjonsstøtte april 2019.

Dagbladet Pluss er en publikasjon som bare tilbys til abonnenter. Gjennom å tegne abonnement får leseren tilgang til saker som ligger bak «betalingsmur» på Dagbladet.no. I tillegg får leseren tilgang til Dagbladets e-avis (pdf-versjoner av papirutgaven) og til arkivet tilbake til 1869. Abonnenter kan få en daglig e-post med linker til dagens saker, for øvrig foregår distribusjonen først og fremst som en del av nettsida dagbladet.no der det øvrige stoffet ligger gratis tilgjengelig. På en vanlig db.no-forside er det om lag ti prosent pluss-saker.<sup>2</sup>

I tillegg stilles det krav som ikke er relatert til innhold, som ansvarlig redaktør, reell betaling og abonnementsalg.

Vi legger til grunn at Dagbladet Pluss verken er et medlemsblad, har som hovedformål å drive reklame eller markedsføring, eller hovedsakelig inneholder politisk, ideologisk eller religiøst vinklet stoff.

Analysen vil derfor fokusere på

- 1) om Dagbladet Pluss har som hovedformål å drive journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten.
- 2) om Dagbladet Pluss inneholder et tilstrekkelig bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder.
- 3) Det bakenforliggende spørsmålet er om Dagbladet Pluss fyller funksjonen til allmenn nyhetsavis slik dette er forstått av norske mediemyndigheter og bransjen selv siden støtteordningen for aviser ble innført på 1960-tallet.

---

<sup>2</sup> Data fra oktober 2019



## 2. Aviser, avisstøtten og journalistikk

Formålet med denne rapporten er å vurdere om det samlede innholdet i Dagbladet Pluss gjør publikasjonen berettiget til å motta produksjonsstøtte. Denne rapporten vil derfor kartlegge innholdet i Dagbladet Pluss opp mot standarder for innhold i den typen publikasjon som Forskriften er ment å støtte, nemlig det som i vanlig språkbruk kalles en «avis» som utøver en praksis som kalles «journalistikk» og blant annet publiserer «nyheter».

Nyheter og journalistikk publiseres på ulike typer plattformer; på papir og nett, gjennom kringkasting, som tekst-tv og i tidsskrifter, ukeblader, som bøker og som dokumentarfilmer vist på kino. Det er derfor ikke tilstrekkelig å produsere *journalistikk* eller enkeltnyheter for å få støtte etter Forskriften om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier.

For å sirkle inn hvilke kriterier som vi vil legge til grunn og hvordan vi vil operasjonalisere disse vil vi ta for oss hvordan innholdet i de sentrale begrepene har blitt forstått

- innenfor medieforskningen
- av norske myndigheter i forbindelse med etableringen og forvaltningen av pressestøtten og momsfritaket for aviser
- i bransjen, først og fremst bransjeorganisasjonene
- i offentlige utredninger om demokrati og ytringsfrihet. Her vil vi ta for oss hvordan aviser har blitt koblet til sentrale målsetninger knyttet til ytringsfrihet og demokrati.

### 2.1 Hva er en avis: Forskningens svar

Til tross for at det finnes et stort antall nasjonale og internasjonale forskningsbidrag som med ulike formål drøfter begrepene «nyheter» og «journalistikk», er det i dag ingen klar enighet innenfor medie- og journalistikkforskningen om definisjonene av dem. En av fagets sentrale akademikere, Stephen Reese (2016, s.2), sier det slik: «Unlike many other more settled fields, journalism research has been obsessed with the very definition of its core concept—what journalism is».

Blant annet eksisterer det en uenighet i forskermiljøene om hvorvidt *definisjonen* av journalistikk skal inneholde et normativt element, det vil si om den har et «samfunnsoppdrag» i form av å utgi nyheter og/eller journalistikk som er samfunnsmessig relevant.

Uenighetene har dels sammenheng med at dette er et felt i stadig utvikling, som dessuten grenser opp mot en rekke andre felt. I tillegg har behovet for klare definisjoner og avgrensinger ikke alltid vært like praktisk påtrengende for forskningen.

Medie- og journalistikkforskningen har heller ikke samlet seg rundt en omforent, enkel definisjon av aviser (eller *newspapers* som det heter på engelsk). Selv om det ikke finnes en omforent definisjon av dette begrepet, finnes det noen sentrale forsøk på å gjøre en slik avgrensning. Her skal vi bare nevne to, som er helt ulike, men som begge peker på den sentrale betydningen av jevnlig nyhetsrapportering:

I 1946 finansierte Time-publisheren Henry Luce en kommisjon av framstående akademikere som skulle beskrive pressens oppgaver i et demokratisk samfunn. Kommisjonen ble ledet av Robert Hutchins. Kommisjonens første krav til en ansvarlig presse var at den skulle gi «*a truthful, comprehensive, and intelligent account of the day's events in a context which gives them meaning*» (Leigh 1948)<sup>3</sup>. 60 år senere, i innledinga *The Routledge Companion to News and Journalism* slutter den britiske sosiologi-professoren Stuart Hall seg til en beskrivelse fra Washington Post-journalisten David Brode:

“[A] partial, hasty, incomplete, inevitably somewhat flawed and inaccurate rendering of some of the things we have heard about in the past 24 hours – distorted, despite our best efforts to eliminate gross bias, by the very process of compression that makes it possible for you to lift it from the doorstep and read it in about an hour» (Allan 2010, s XXVII).

En avis er først og fremst et nyhetsorgan. Og Halls poeng er at de skjerpede nyhetskravene som digital publisering og 24/7 nyheter stiller til avisene, utfordrer den journalistiske praksisen.

Blant den (dominerende, se f.eks. Tumber & Zelizer, 2019) delen av medieforskningen som fremhever at aviser og journalister har et samfunnsoppdrag, synes det å være en enighet om at

---

<sup>3</sup> Kommisjonens rapport ble utgitt i 1947 med Robert D. Leigh oppført som redaktør på omslaget. Senere har publikasjonen gjerne blitt omtalt som ”Hutchins-rapporten”, oppkalt etter lederen, juristen Robert Hutchins.

aviser skal fylle en demokratisk funksjon ved å gi innbyggerne informasjon som gjør dem i stand til å ta informerte politiske valg (Kvalheim og Sjøvaag 2016, s. 5). I dette spiller innholdsmangfoldet en viktig rolle (Syvertsen 2004, s.75). Begrepet mangfold rommer flere dimensjoner, blant annet

- temaområde
- uttrykksform
- kilder og kildetyper

De siste årene har geografi, i betydning lokaljournalistikk, blitt en mer sentral del av journalistikkforskningen og der påpekes dens demokratiske betydning og det uttrykkes bekymring om framveksten av geografiske, journalistiske *blindsoner* (se Nygren & Althen 2014, Omdal m.fl. 2013, Waschková Císařová 2017 og en noe mindre bekymret norsk analyse av Sigurd Høst 2016).

Kvalheim og Sjøvaag (2016, s.7) understreker at mangfold alene er ikke tilstrekkelig for at mediene skal fylle en demokratisk funksjon. Kvaliteten på innholdet er også viktig. Her lener Kvalheim og Sjøvaag seg på Lehman-Wilzig & Seletzky (2010, s.38), som kobler dette til forholdet mellom myke og harde nyheter. Myke nyheter handler om kjendiser og sport, mens harde nyheter må forstås som nyheter som bringer noe konstruktivt til den offentlige debatt. Olsen (2018) utvider myk-hard-dimensjonen til å omfatte fokus og stil på artikkelen.

## 2.2 Hva er en avis: Mediepolitikkenes svar

Som vi har sett er det ingen enighet innen forskningen om hva en avis er, men sentrale bidragsyttere kobler det til formidling av nyere hendelser. Videre ser vi at forskerne som vektlegger et normativt grunnlag for journalistikken peker på at aviser skal gjøre innbyggerne bedre i stand til å opptre politisk. Forskningen bidrar altså med noen viktige poenger, men kan ikke gi et entydig svar på disse spørsmålene. Det er også viktig å merke seg at avisenes rolle opp mot demokratiet vil henge sammen med demokrattyper og derfor variere mye fra land til land (Olsen 2018, s. 43-45).

Vi vil her se nærmere på avisdefinisjon slik den er benyttet i norsk, offentlig mediepolitikk gjennom årene – fordi det er denne forståelsen av «avis» som etter vårt syn fortsatt må legges

til grunn for en vurdering av innholdet i Dagbladet Pluss og om publikasjonen er en avis i henhold til reglementet for å tildele produksjonsstøtte. De viktigste bidragene til å avgrense avisbegrepet i en norsk forvaltningsmessig kontekst er gjort i forbindelse med innføring og håndheving av regelverkene knyttet til merverdiavgift og pressestøtte. Vi vil derfor gå kronologisk gjennom politiske intensjoner og forvaltningsmessig praksis for å tildele støtte og momsfritak.

### **Hellerudkomiteen- innføring av pressestøtte (1967-1970)**

Et svært sentralt arbeid i avgrensningen av avisbegrepet ble utført av Hellerudkomiteen i 1967, som gjennom *Innstilling om tiltak for å opprettholde en differensiert dagspresse* la grunnlaget for etableringen av pressestøtten (Hellerud 1967, s. 17).

Utgangspunktet for komiteen var (parti)politisk. I etterkrigstida hadde Norge et avismønster der det ofte var to, tre eller fire aviser med ulik partipolitisk tilknytning på de enkelte utgiverstedene, den såkalte partipressa.<sup>4</sup> Utover 1960-tallet ble den økonomiske situasjonen for de såkalte «nummer to»-avisene, altså alle de som ikke var størst på et utgiversted, vanskeligere.<sup>5</sup> Partienes evne og vilje til å bruke penger på å opprettholde driften av «nummer to»-avisene varierte. Dette resulterte i avisnedlegginger og man fryktet en omfattende avisdød som ville true den «differensierte dagspressen» noe som igjen ville føre til færre politisk ulike redaksjonelle stemmer på hvert utgiversted.

Hellerudkomiteen ble nedsatt nettopp med det formål å finne løsninger på denne utviklingen og forsvaret av den «differensierte dagspressen» ble et helt sentralt mål for den offentlige pressepolitikken..

Som svar på problemene lanserte komiteen ulike offentlige støtteordninger for pressa. Flere av forslagene ble gjennomført. Støtten skulle tilfalle «nummer to»-avisene og dermed i størst

---

<sup>4</sup> For en analyse av partipressa, eller det Svennik Høyér (2007) kalte den «parlamentariske pressetradisjon», se Bastiansen (2009) og Overreim og Madsen (2019).

<sup>5</sup> Men systemet med flere aviser per utgiversted overlevde i betydelig utstrekning, blant annet ved hjelp av pressestøtten, varte fram mot 1990. Se NOU 1992:14, tabell 4.14.1

mulig grad sikre fortsatt utgivelse av flere aviser med ulikt politisk grunnsyn på hvert utgiversted. Hensikten med støtteordningen var følgelig å bidra til en politisk differensiert nyhetsdekning og gjennom det bidra til den politiske debatten og demokratiet. Komiteen fremhevet blant annet at avisene fyller en demokratisk funksjon ved at de «orienterer allmennheten om det offentliges anliggender, om Storting og styringsverk på det rikspolitiske eller lokalpolitiske plan».

Det var også en forutsetning at støtten skulle gå til «*aviser*», ikke til andre publikasjoner, som f.eks. blader, tidsskrifter eller bøker. Det måtte derfor lages en formell avgrensning mellom «*aviser*», som skulle være berettiget til støtte, og andre publikasjoner som ikke skulle få støtte. Her viste komiteen (op.cit.s.8) blant annet til den danske presseforskeren Hakon Stangerup, som la vekt på at aviser skulle publiseres hyppig og regelmessig og ha et universelt, aktuelt og populært innhold. Kjerneinnholdet i avisen skulle være nyheter og meninger, mens avisenes innhold av underholdningsstoff først og fremst var et virkemiddel for å øke lesingen av avisen og dermed den samfunnsmessig viktige delen av stoffet. Komiteen knyttet dette til tematisk fokus, stoffsammensetning med hensyn til sjangere og til funksjon. Ifølge komiteen (op.cit., s.17) er avisens viktigste oppgave:

fra dag til dag å formidle nyheter, kommentarer og meninger. Avisen er kommunikasjonsmediet mellom den ene og de mange, mellom borger og samfunn. Ikke minst takket være avisene vet vi om hverandre og kan følge med på det som skjer rundt oss.

Hellerudkomiteen (1967) utarbeidet også et forslag til en praktisk operasjonalisering av hvilke publikasjoner som skulle omfattes av ordningen. Den tok utgangspunkt i medlemskriteriene for Norske Avisers Landsforbund, der det het at avisen måtte «komme ut regelmessig og minst to ganger pr. uke, ta betaling for abonnement, løssalg og annonser og for øvrig fylle de krav som til enhver tid stilles til en nyhetspublikasjon», det som i senere forskrifter ble kalt «dagspressekarakter».

I Hellerudkomiteens innstilling ble avis deretter definert slik:

- 1) De som er medlem i Norges Avisers Landsforbund (NLA) og kommer ut minst to ganger i uka
- 2) Andre som «etter sitt opplegg og innhold har karakter på linje med NALs medlemsaviser
  - kommer ut minst to ganger i uka

- «gjennom nyheter og kommentarer orienterer allmennheten om begivenheter og aktuelle spørsmål i inn- og utland» eller innen den kommunen de dekker
- Har en ansvarlig redaktør
- Tar betalt

3) De som bare kommer ut en gang i uka og har et idemessig eller politisk grunnlag (som for eksempel «Orientering»).

Punktene 2 og 3 speilet medlemskriteriene til (NLA) og hadde som formål å inkludere aviser uavhengig av organisasjonstilknytning<sup>6</sup>.

Hellerudkomiteen gjorde altså et skille mellom to grupper støtteverdige aviser. 1) Allmenne dagsaviser som på denne tida (også) var politiske organer og 2) politiske/idebaserte aviser som kom ut sjeldnere.

### **Fiskaren og Finansavisen (1991-1996)**

Den første store kontroversen om den forvaltningsmessige avgrensningen av «aviser» oppsto da Fiskaren søkte om pressestøtte i 1991 (Høst 2004). Som et ledd i saksbehandlingen gjennomførte Sigurd Høst (Høst 1992) en innholdsanalyse som viste at over 50 prosent av stoffet handlet om fiskeri. Statens medieforvaltning, som den gangen administrerte pressestøtteordningen, satte en grense ved mer enn 50 prosent spesialstoff og mente derfor at bladet ikke oppfylte kravet om å «orientere allmennheten om begivenheter og aktuelle spørsmål». Fiskaren var altså ikke allmenn nok. Den samme tolkningen rammet Finansavisen som ble etablert i 1991 og søkte om pressestøtte i 1993, og også fikk avslag. I første omgang resulterte de to tvistene i en innskjerping av forskriftene i 1994: Kravene om innhold ble endret til «overveiende allment nyhets- og aktualitetsstoff som gjør at avisen skiller seg klart fra andre publikasjoner».

---

<sup>6</sup> I løpet av 1980- og 1990-årene endret NAL sine medlemskriterier, slik at utgivere av publikasjoner som) ikke tilfredsstilte kravet om frekvens og bredde også kunne få medlemskap. Fra 2001 åpnet NAL (som nå var omdøpt til MBL) for alle mediebedrifter (også gratisaviser og veddeløpsblader). Dermed ble henvisningen til NAL/MBL i de offentlige regelverkene mindre relevant og de ble tatt ut av regelverket for pressestøtte.

Påfølgende sterke protester fra presseorganisasjonene, som mente det var galt at myndighetene skulle vurdere mediens innhold, førte deretter til en radikal *liberalisering* av forskriftene i 1996. Innholdskravet ble endret til: «*inneholder nyheter av dagspressekarakter som gjør at avisen skiller seg klart fra andre typer publikasjoner*» og kravet om frekvens ble skjerpet fra to til *tre* utgivelser i uka. Endringen i kravet til stoffbredde innebar dermed i første omgang at aviser som dekket økonomi/næringsliv og visse næringer fikk støtte, men kravet om nyhetsretting og *dagspressekarakter* ble opprettholdt. Dermed ble både Finansavisen<sup>7</sup> og Fiskaren støtteverdige, etter at sistnevnte la om til tre utgivelser i uka.

At spesialavisene Fiskaren og Finansavisen kunne få pressestøtte bare fordi de fylte reglene om utgivelsesfrekvens, reiste i prinsippet et spørsmål om hvilke andre nisjeaviser som kunne påberope seg å tilfredsstille de nye kravene. En tolkning var at de nye reglene *opphevet* kravet til tematisk innholdsbredde, med andre ord at alle aviser som kom ut tre ganger i uka eller mer kunne motta støtte uten krav til innholdet. En annen mulighet var at næringslivs/økonomiaviser kunne få støtte (men ikke sportsaviser, kjendisblader osv). Spørsmålet har så vidt vi har brakt på det rene, aldri senere vært offentlig drøftet for dagsavisene. En forklaring på dette kan være at man ikke så for seg så mange nye søkere. Det hadde på denne tiden vist seg svært vanskelig å starte nye nasjonale nyhetsaviser på papir.

Derimot har det vært flere kontroverser om nisjepregede ukeaviser. I utgangspunktet fikk ukeaviser med et «idemessig eller politisk grunnlag» som for eksempel Friheten (NKP) og Orientering (SF) produksjonsstøtte. Senere ble denne typen publikasjoner flyttet til en egen post på statsbudsjettet som ble kalt «ymse publikasjoner», og der støtten ble vedtatt av Stortinget. Dette førte til mye lobbyisme fra enkeltpublikasjoner og ordningen ble av mange oppfattet som nokså uryddig (Vestbø 2012). Etter et lite vellykket mellomspill som en del av Kulturrådets tidsskriftstøtte fra 2006, ble de politiske og ideologiske ukeavisene igjen innlemmet i den ordinære produksjonsstøtten (Bjerke og Halvorsen 2018, s. 140). Siden da

---

<sup>7</sup> Senere ble det innført regler om utbyttebegrensning for å kunne motta pressestøtte, slik at Finansavisen tapte retten til pressestøtte.

har ukeaviser som Dag og Tid, Morgenbladet og den kristne Norge IDag mottatt produksjonstilskudd fra Medietilsynet.

### **Se og Hør og moms fritaket (2003-2004)**

Hellerudkomiteens avisdefinisjon ble også en del av regelverket for merverdiavgiften da den ble innført i 1970. Men kravet til frekvens ble satt noe lavere: en «avis» måtte bare komme ut minst en gang i uka for å unngå mva. En tilstøtende publikasjonstype, de allmennkulturelle (politiske) tidsskriftene ble også unntatt mva. *Ukeblader* fikk derimot moms. Dette innebærer at det fra rundt 1970 ble etablert et skille mellom støtteverdige og «uverdige» ukepublikasjoner. «Upolitiske» ukeblader ble ilagt moms, politiske tidsskrifter ble fritatt for mva. Dette skillet eksisterer fortsatt, slik at politiske utgivelser er mva-frie *uavhengig av utgivelsesfrekvens* og form. (Dahl og Bastiansen 2008, Vestbø 2012, Bjerke og Halvorsen 2018). Formelt har mva-regelverket ingen betydning for om en publikasjon har rett på produksjonstilskudd. Men ettersom begge regelverk må skille «aviser» fra andre publikasjoner, er det av interesse å se hvordan forvalteren av mva-reguleringene forstår «avis».

Flere ulike publikasjoner har ønsket mva-fritak, men blitt avvist av skattemyndighetene. Det gjelder for eksempel SøndagSøndag som i 1984 fikk avslag, men etter en ny behandling i 1996 fikk avgiftsfritak. Computerworld ble startet i 1983 som en avgiftsfri publikasjon, ble deretter i 1990 ilagt mva, men klarte senere å få dette omgjort. Tippebladet Tips og hestesportpublikasjonen Stallsriket ble i en periode regnet som aviser og fikk mva-fritak.

Men fritaket for Tips og Stallsriket ble omgjort etter den mye omtalte Se og Hør-striden som startet i 2003. Bakgrunnen var at Se og Hørs utgiverforlag forsøkte å slippe merverdiavgift (som publikasjonen var pålagt fordi det ble definert som ukeblad). Bladet gikk over til å komme ut to ganger i uka, ansatte politiske journalister, varslet en noe endret redaksjonell profil og hentet inn flere politiske spaltister. Publikasjonen erklærte at den ikke lenger var et ukeblad, men en avis og at den derfor ikke var mva-pliktig.

Utgiverforlaget engasjerte medieforskerne Johann Roppen og Idar Flo til å gjennomføre en komparativ analyse av innholdet i VG og Se og Hør før og etter endringen. Hovedkonklusjonen i rapporten (Roppen og Flo 2003, s.33) var at «Se og Hør har



gjennomført endringar som på grunnleggende vis har endra stoffmiksen i bladet» og «VG og Se Hør har de siste fem åra vorte meir like kvarandre gjennom ei rekkje små og store endringar i begge publikasjonane»(op.cit.). Disse konklusjonene vekte stor debatt i offentligheten.<sup>8</sup> Debatten bidro til at Oslo fylkesskattekontor fikk medieforsker Sigurd Høst til å utrede avisbegrepet. En utvidet versjon av denne rapporten er utgitt som IJ-rapporten «Hva er en avis?» (Høst 2004).

I utredningen tar Høst utgangspunkt i Hellerudkomiteens arbeid og hvordan regelverket var praktisert frem til 2004. Ifølge rapporten (Høst 2004, s.13) var de sentrale punktene for Hellerud-komiteen at en «avis» skulle gi «dagsaktuelle nyheter, kommentarer og meninger», at de var «allsidige nyhetsaviser med innretning mot politiske og samfunnsmessige spørsmål». På bakgrunn av denne gjennomgangen utledet Høst en avisdefinisjon (s. 65) som var basert på en hovedregel: at flerdagers publikasjoner med allment nyhetsinnhold og lokale ukeaviser er «aviser» og et viktig tillegg: At nisjepublikasjoner med «dagspressepreg» som dekker politikk og/eller økonomi også er «aviser». På bakgrunn av Høsts innstilling avviste Oslo fylkesskattekontor Se og Hørs krav om mva-fritak fordi bladets innhold ikke oppfylte kravene Hellerudkomiteen stilte til en avis. Eieren valgte å ikke forfølge dette vedtaket rettslig.

Utover dens betydning i Se og Hør-saken, er det flere forhold som tyder på at Høsts definisjon, basert på Hellerudkomiteen, hadde bred oppslutning blant så vel politiske myndigheter som i mediebransjen. Definisjonen la blant annet grunnlaget for at to av MBLs medlemsaviser mistet mva-fritaket – uten at MBL protesterte.

Høst (2004, s. 64) skriver at i de aller fleste tilfeller er det helt uproblematisk å avgjøre om en publikasjon er en avis eller ikke. Det store flertallet av norske aviser bringer et allsidig utvalg av nyheter beregnet for et allment publikum, sammen med kommentarer og annet

---

<sup>8</sup> De største endringene var at VGs andel av politikk og samfunnsstoff mellom 1998 og 2003 falt fra 30 til 22 prosent, mens tilsvarende andel i Se og Hør økte fra to til fem prosent.

opinionsdannende stoff. «Også VG og Dagbladet som ellers skiller seg mye fra de store abonnementsavisene er så varierte i sitt stoff at de må regnes som allsidige nyhetsaviser.» Kjernen i definisjonen av en allmenn nyhetsavis var altså at den bringer et allsidig utvalg nyheter.

Høsts definisjon ligner også formuleringene i forskriftene om pressestøtten, slik de så ut fram til 2014. Det er derfor all grunn til å tro at kravet om «dagspresseliknende» innhold, høy frekvens og politisk innretning i vid forstand, fortsatt lå til grunn for den allmenne oppfatning av hva en avis er både i feltet og i de offentlige organene som hadde behov for å gjøre avgrensinger.

### **2.3 Hva er en avis? - Bransjens vurderinger**

En rekke studier underbygger at journalister i demokratiske land deler en profesjonsideologi som innebærer at fortjenestefull journalistikk er noe som skal være av positiv verdi for samfunnet (se blant annet Deuze 2005, Benson 2008, Vos 2018). Her sammenfaller bransjens profesjonsideologi med norske myndigheters historiske begrunnelse for å gi økonomisk støtte til avisene.

Det norske journalistiske feltet er godt organisert og endringer i støtterordningene blir derfor normalt gjennomført først etter at de er gjennomgått av partssammensatte utvalg der bransjen er godt representert. Det skjedde blant annet gjennom Dagspresseutvalgene av 1972,1980, 1992 og 2000.

Pressestøtten var fra starten av en ren papirordning. Da stadig mer av nyhetsdistribusjonen utover tidlig 2000-tall ble digitalisert, ble det nødvendig med nye endringer. Særlig var det problematisk at digitale utgivelser ikke ble omfattet av pressestøtten og mva-fritaket. I tråd med tradisjonen, ble det nedsatt et partssammensatt utvalg som i 2010 avga en innstilling *Lett å komme til orde, Vanskelig å bli hørt* (NOU 2010:14). Utvalget foreslo noen endringer som tok sikte på å innlemme digitale utgivelser i støtten.

Utvalget «foreslår nye kriterier som vil redusere bivirkningene ved dagens fordelingsnøkkel og bidra til å fremme mangfold og kvalitet. *Vilkårene for å bli omfattet av ordningen foreslås i det vesentlige uendret.* (vår utheving) Støtten skal fortsatt gå til økonomisk vanskeligstilte aviser med dagspressekarakter, samtidig som det åpnes for at frekvensen på papirdistribusjon kan reduseres» (NOU 2010:14, s.100).

2010-utvalget påpekte videre at «i de eksisterende ordningene mottar aviser, fagpresse og lokal kringkasting støtte, mens kommersiell riksdekkende kringkasting, ukepresse og nettmedier ikke i særlig grad er omfattet av ordningene». (NOU 2010:14, s.17). Utvalget så det som nødvendig å avgrense ytterligere og «legge spesiell vekt på grupperinger av medier og typer innhold som er av særlig betydning for samfunnsdebatten og utviklingen av demokratiet»:

Den mest sentrale målsettingen er å sørge for at det blir utgitt dagsaviser, samiske aviser og publikasjoner på minoritetsspråk. Innenfor denne hovedmålsettingen er det et viktig mål å opprettholde grunnlaget for at det blir utgitt lokalaviser og regionale aviser som både kan fungere som lokale/regionale informasjonsmedier, og som samtidig er alternativer til de store riksavisene (NOU 2010:14, s.20).

Dels basert på denne utredningen, laget departementet et forslag til endringer i forskriftene som ble sendt på høring. De sentrale organisasjonene kom med grundige hørings svar. Norsk Redaktørforening skrev blant annet at:

Norsk Redaktørforening mener at foreningens krav til mediene, uttrykt i foreningens vedtekter, gir godt uttrykk for hvilke medier som bør falle inn under ordningene. NR-vedtektenes § 4 om medlemskriterier lyder slik: "Mediets formål må være fri og uavhengig produksjon og publisering av aktuell informasjon og debatt. Mediet må drives ut fra anerkjennelse av ytringsfriheten og pressefriheten som grunnelement i et demokratisk samfunn, det må rette seg mot og være tilgjengelig for allmennheten og ha en utgivelsesfrekvens og et innhold som avspeiler at mediet har en redaksjonell nyhets- og aktualitetsmessig karakter"<sup>9</sup>

I sin samtidige høringsuttalelse sa Mediebedriftenes Landsforening at

Tilskudd etter denne forskriften skal gå til allmenne nyhets- og aktualitetsmedier som rapporterer bredt fra offentligheten. Disse mediene skal være av det man tidligere har kalt dagspressesedvanlig karakter.<sup>10</sup>

Den norske bransjens forståelse av «avis» likner mye på den vi finner hos den internasjonale avisutgiverorganisasjonen World Association of Newspapers. WAN opererer med følgende definisjon som de har hentet fra FNs kulturorganisasjon UNESCO:

---

<sup>9</sup> Brev fra Norsk Redaktørforening av 23.5.12, [https://www.regjeringen.no/contentassets/af7c76fab11e494f9ba32b9a36af6001/200-norsk-redaktorforening-m.pdf?uid=Norsk\\_RedaktprosentC3prosentB8rforening](https://www.regjeringen.no/contentassets/af7c76fab11e494f9ba32b9a36af6001/200-norsk-redaktorforening-m.pdf?uid=Norsk_RedaktprosentC3prosentB8rforening)

<sup>10</sup> Brev fra Norsk Redaktørforening av 25.5.12 [https://www.regjeringen.no/contentassets/af7c76fab11e494f9ba32b9a36af6001/210-mbl-m.pdf?uid=Mediebedriftenes\\_Landsforening](https://www.regjeringen.no/contentassets/af7c76fab11e494f9ba32b9a36af6001/210-mbl-m.pdf?uid=Mediebedriftenes_Landsforening)

‘**Newspaper**: Periodic publication intended for the general public and mainly designed to be a primary source of written information on current events connected with public affairs, international questions, politics, etc. It may also include articles on literary or other subjects, as well as illustrations and advertising. (UNESCO definition, adopted in 1998 by WAN in order to further standardise and thus facilitate international comparisons)<sup>11</sup>

UNESCOS statistikk institutt har for øvrig i dag en sammenfallende, dog enda strengere avisdefinisjon

Newspaper that is published at least four times per week and mainly reporting events that have occurred since the previous issue of the newspaper.<sup>12</sup>

Av dette kan det utledes tre konklusjoner. For det første at bransjen mener at støtteordningene har fungert rimelig bra, for det andre at den ikke ønsker noen endring av avis-definisjonen, og for det tredje at bransjen, i likhet med Hellerud-komiteen, knytter avis-definisjonen til mediets funksjon: For å kunne kreve støtte må mediet fungere som «informasjonsmedier» og denne informasjonen må komme jevnlig, helst daglig og være aktuell i betydningen at den avspeiler det som skjer de dagene den kommer ut. Bransjen selv legger altså til grunn at det skal være en form for samsvar mellom viktige hendelser i omgivelsene og publikasjonens innhold.

## 2.4 Hva er en avis? - Demokratiperspektivet

Sigurd Høst konkluderte i sin rapport (2004, s.65) med at en avisdefinisjon må gjøres i to trinn. For det første skal en allsidig nyhetsavis i prinsippet dekke alle typer hendelser fra sitt dekningsområde: politikk, offentlig administrasjon, næringsliv, ulykker og kriminalitet, sport, kultur, foreningsliv, personalia osv. En spesial- eller nisjeavis vil derimot konsentrere seg om en bestemt del av nyhetsbildet og velge bort resten.

Høst mener at historien viser at ved siden av de allmenne nyhetsaviser er det to andre grupper aviser som «tilhører dagspressen». Det er daglige, riksdekkende økonomi- og

---

<sup>11</sup> <http://www.wptdatabase.org/tables-glossary>

<sup>12</sup> Unesco Institute for Statistics <http://uis.unesco.org/en/glossary>

næringslivsaviser og det er fådagere aviser som er tilknyttet politiske partier eller har en tilsvarende idemessig eller opinionsdannende profil.

I sin rapport til Oslo fylkesskattekontor i Se og Hør-saken konkluderte han:

I Norge er det ingen tradisjon for at publikasjoner som er spesialisert mhp andre emner enn politikk og opinionsdannelse, religion og livssyn skal regnes som avis. Dette gjelder f.eks sportsaviser, aviser om tipping og andre spill, musikkaviser og moteaviser. Felles for denne type publikasjoner er at spesialiseringen ikke er knyttet til politikk, livssyn eller næringsliv men til lesernes fritidsinteresser og privatliv.» (referert i Høst 2004, s. 64)

Høst knytter dette til skillet mellom offentligheten og privatsfæren, som er helt sentral del av den tenkingen som ligger til grunn for både pressepolitikken og presseetikken i Norge. Dette skillet gjør det også mulig å forstå hvordan enigheten om pressestøtten kunne bestå etter at det pressesystemet som lå til grunn for den, partipressa, forsvant i løpet av 1980-tallet.

Etter at partipressa ble avvirket, og mangfold basert på partipolitisk tilknytning ga mindre mening, er formålet med pressestøtten blitt knyttet til ønsket om bredde og mangfold, fortsatt forstått som en «differensiert dagspresse». Dette ble f.eks. presisert i utredningen «Mål og midler i pressepolitikken» (NOU 1992:14) som kom i 1992, der utvalget skrev at pressepolitikken er at *«middel i bestrebelsene for å sikre samfunnet og dets enkelte medlem det informasjonstilfang som anses nødvendig for at et aktivt og levende demokrati skal kunne fungere»* (NOU 1992:14, side 11).

Målet ble nå å bidra til et høyt aviskonsum, sørge for at det kommer ut aviser flest mulig steder, bidra til utgivelse av riksdekkende meningsbærende aviser og bidra til aviskonkurranse på «flest mulig steder».

Denne grunnleggende forståelsen er siden ikke blitt endret vesentlig. Høst beskriver det slik i 2017:

Partipressen er for lengst blitt historie, og det er heller ikke mange utgiversteder med direkte aviskonkurranse igjen. Med litt justering er definisjonen til Dagspresseutvalget av 1972 likevel en presis beskrivelse av den avisstrukturen vi gjerne vil beholde. Det første leddet er fremdeles at det skal finnes aviser på forskjellige geografiske nivåer. Nå er det mest hensiktsmessig med fire nivåer: riksaviser (som ikke fantes i 1972) storby- og distriktsaviser; vanlige lokale dagsaviser og lokale fådagere aviser. Og som et andre ledd: på det nasjonale nivået må det finnes et bredt utvalg av aviser som representerer forskjellige politiske, religiøse eller ideologiske grunnsyn. (Høst 2017, s. 39)

Det er dessuten en bred oppfatning at ordningen slik den har fungert, i stor grad har vært vellykket. Åmås-utvalget (NOU 2017:7) analyserte høringsrunden om mediestøtteutvalgets innstilling fra 2010 (NOU 2010:14) og slo fast at hovedoppfatningen var at «mediestøtteordningene historisk sett har vært vellykkede og en viktig årsak til norsk mediemangfold av høy kvalitet».

NOU 2017:7 knytter videre formålet om «mangfold» tett til det synet på ytringsfrihet og demokrati som er nedfelt i den moderniserte versjonen av Grunnlovens ytringsfrihetsparagraf. Utgangspunktet var Ytringsfrihetskommisjonens innstilling av 1999, og hele dette lovarbeidet handler om ytringsfrihetens betydning for den offentlige, demokratiske samtale, der det trekkes et klart skille mellom ønsket mangfold av offentlige relevant stoff mot stoff som retter seg mot privatsfæren.

Utvalget skriver:

Det er mulig å argumentere for mediemangfold som et gode i seg selv. I norsk sammenheng er imidlertid ikke mangfold et isolert mål, men et middel for ytringsfriheten, inkludert informasjonsfrihet for borgerne. Dette ligger til grunn for arbeidet med Grunnloven §100: «[d]et synes å være almen enighet om at det er en viktig forutsetning for at ytringsfrihet skal kunne finne sted at det finnes et mangfold av medier med stor grad av uavhengighet i forhold til omgivelsene og i forhold til hverandre» (NOU 2017:7, s.18).

Mediemangfold er altså vurdert som ros(og støtte)verdige fordi det anses å være en forutsetning for ytringsfrihet og for et velfungerende demokrati. Spørsmålet er da hva mediemangfold innebærer og hvordan det kan defineres i en slik sammenheng.

Utvalget deler mangfold i tre dimensjoner: Avsender-, innholds- og brukermangfold. Innholdsleddet er mest relevant i vår sammenheng, og det inneholder også flere dimensjoner. En kan skille mellom mangfold i innholdstype, demografisk mangfold, og mangfold av ideer, perspektiv og syn. Det siste, mangfold av ideer, perspektiver og syn i innholdet er ifølge utvalget «også en gjenganger i vurderinger av mediemangfold».

På bakgrunn av dette er det rimelig å slå fast at det partipolitiske grunnlaget for offentlig pressestøtte er erstattet av et ønske om å bidra til et mangfold der avisenes rolle i den demokratiske prosessen, å gi borgerne relevant informasjon for å handle politisk (i vid forstand) står helt sentralt. Med andre ord: Hensikten med pressestøtten er å støtte den åpne samtalen om det offentlige, ikke om det private.

## 2.5 Innføring av en plattformnøytral støtte i 2014

Etter den omtalte høringsrunden i 2012 ble produksjonsstøtten til aviser i 2014 gjort såkalt «plattformnøytral», dvs, at digitale utgaver av papiraviser skulle regnes inn i opplaget og at rene nettaviser også skulle kunne få støtte, så fremt de tok betalt. Endringen ble gjennomført via en endring i Forskriften. Men samtidig ble kravet til innholdsmangfold innskjerpet. Departement skrev i Høringsnotatet for endringene:

Dagens forskrift setter som vilkår for tilskudd at avisen ”inneholder nyhets- og aktualitetsstoff av dagspressekarakter som gjør at avisen klart skiller seg fra andre typer publikasjoner”. I praksis er det imidlertid ikke først og fremst innholdskravet, men kravet om publisering på papir som avgrensner ordningen. Medier som publiseres daglig på papir, vil i de fleste tilfeller inneholde et bredt tilfang av nyhets- og aktualitetsstoff. Dermed er det ikke behov for detaljerte innholdskrav.

I en plattformnøytral støtteordning legger departementet til grunn at innholdet vil bli et langt viktigere avgrensningskriterium. Dette stiller større krav til reguleringen på dette punktet. Departementet foreslår derfor kriterier knyttet dels til formålet med virksomheten og dels til det publiserte innholdet, og legger til grunn at dette til sammen kan gi en tilstrekkelig klar avgrensning, jf utkastet § 4 nr. 1 og 2.<sup>13</sup>

Utkastet innebærer bl.a. en avgrensning mot medier som hovedsakelig er rettet mot avgrensede publikumsgrupper. (Merk likevel at geografisk avgrensede (lokale) medier med tematisk bredt innhold vil kunne motta støtte). Departementet legger til grunn at formålet med produksjonstilskuddet er å fremme den *brede* samfunnsdebatten, og å holde befolkningen *bredt og generelt* orientert om ulike samfunnsspørsmål.

Med denne begrunnelsen ble Forskriftens tekst i 2014 endret til:

Tilskudd etter denne forskriften<sup>14</sup> gis bare til nyhets- og aktualitetsmedium som:

- har som hovedformål å drive journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt til allmennheten. Tilskudd gis ikke til medium som

---

<sup>13</sup> [https://www.regjeringen.no/contentassets/b89b86f72fb14af9940e6f68c29f7d85/prm-25-12\\_vedlegg-hoeringsnotat-pressestotte.pdf](https://www.regjeringen.no/contentassets/b89b86f72fb14af9940e6f68c29f7d85/prm-25-12_vedlegg-hoeringsnotat-pressestotte.pdf)

<sup>14</sup> Forskrift om produksjonstilskudd- til nyhets- og aktualitetsmedier.  
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2014-03-25-332>

har som hovedformål å drive med reklame eller markedsføring. Tilskudd gis heller ikke til medium som hovedsakelig er rettet mot medlemmer eller ansatte i bestemte organisasjoner, foreninger eller selskap.

- inneholder et bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder. Tilskudd gis ikke til medium som inneholder en overvekt av annonser. Tilskudd gis heller ikke til medium som i all hovedsak inneholder stoff om ett eller noen få samfunnsområder, eller som i hovedsak inneholder stoff vinklet ut fra en spesiell faglig, politisk, ideologisk, religiøs eller etnisk bakgrunn.

Vi ser altså at formuleringen «av dagspressekarakter» er forsvunnet. Kravet er nå «et bredt tilbud av nyhets-, aktualitets- og debattstoff fra ulike samfunnsområder». Dette ligner mye på Hellerudkomiteens definisjon «gjennom nyheter og kommentarer orienterer allmennheten om begivenheter og aktuelle spørsmål i inn- og utland» eller innen den kommunen de dekker. Vi antar derfor at denne språklige endringen ikke utgjør noen substansiell endring når det gjelder det funksjonelle kriteriet om «dagspressekarakter», dvs. en publikasjon som holder leserne løpende oppdatert om viktige spørsmål.

Samtidig inneholder den nye forskriften en *innstramning* av mangfoldskravet til den enkelte publikasjon. Vi vil peke på at de nye bestemmelsene inneholder formuleringer som kunne utelukke flere av dagens støttemottakere fra ordningen. Både Vårt Land og Klassekampen vil nok mislike at noen hevder at de *ikke* «vinkler stoffet ut fra en spesiell faglig, politisk, ideologisk, religiøs eller etnisk bakgrunn». <sup>15</sup> På samme måte er det vanskelig å forstå at Fiskeribladet ikke er et «medium som i all hovedsak inneholder stoff om ett eller noen få samfunnsområder». Men alle tre avisene er fortsatt store mottakere av pressestøtte, og Fiskeribladet var dessuten den første publikasjonen som mottok produksjonstilskudd for en nettutgave.

---

<sup>15</sup> Klassekampens formålparagraf lyder slik: "Klassekampen skal drive en seriøs, kritisk journalistikk, med allsidige, politiske og økonomiske avsløringer av alle former for utbytting, undertrykking og miljødeleggelse - samt inspirere og bidra til ideologisk kritikk, organisering og politisk kamp mot slike forhold ut ifra et revolusjonært, sosialistisk grunnsyn» (medier24.no). Mens Vårt Lands formål er formulert slik: Drift og utgivelse av dagsavisen Vårt Land på den evangelisk lutherske bekjennelses grunn, med det program som disse vedtekters 4 gir uttrykk for. Bestemmelsen om at avisen Vårt Land skal utgis på den evangelisk lutherske bekjennelses grunn, kan ikke endres. (brreg.no)



To andre nasjonale nettaviser har fått produksjonstilskudd etter den nye forskriften, Det gjelder Dagens Perspektiv som springer ut av Ukeavisen Ledelse og som fokuserer på politikk, næringsliv og ledelse. Den siste er Minervanett.no, en digital dagsavisvariant av tidsskriftet Minerva, som er kommet ut på papir siden 1950-tallet og som nettidsskrift siden 2006. Minervanett.no sine dekningsområder er i all hovedsak politikk og kultur. Disse publikasjonene har dermed et temamessig innhold som ligger innenfor det som er blitt ansett som støtteverdig.

Hvordan forvaltningen tolker innstramningen i Forskriften synes derfor ikke endelig avklart.

## 2.6 Oppsummering

En sentral begrunnelse for innføring av pressestøtten, og et premiss for å tildeles slik støtte, var at utgivelsene skulle fylle en bestemt funksjon som var å holde allmenheten løpende orientert om det som skjedde rundt dem (innforstått om politikk og samfunnsniv). Tvistene knyttet til avgrensingen av hvilke publikasjoner som kan få pressestøtten (og unntak fra merverdiavgift) har til nå alltid vært utgivelsesfrekvens og stoffsammensetningen med hensyn til temaområde. Vi finner derimot ingen store kontroverser rundt spørsmålet om hvorvidt publikasjoner som har søkt om og fått pressestøtte er et nyhetsorgan eller noe annet. Dermed har man så langt sluppet unna diskusjon om avgrensing etter slike kriterier. Ettersom *praksis* ikke er endret etter at den nye forskriften ble gjeldende, tar vi som utgangspunkt for vår analyse at den overordnede *hensikten med pressestøtten og forståelsen av hva en avis er, ligger fast*. Endringen i 2014 hadde som oppgave å fjerne kravet om at en «avis» måtte utgis på papir. En avis skulle kunne publiseres digitalt i tillegg til på papir, eller kun digitalt og likevel få støtte, men det er fremdeles underforstått at utgivelsen fortsatt må være en «avis» i henhold til den etablerte forståelsen for å være støtteberettiget.

Vi tolker dermed hensikten med *Produksjonstilskudd- til nyhets- og aktualitetsmedier* å være å støtte demokratisk relevante aviser, det vil si journalistiske medier som med holder allmenheten løpende orientert om viktige ting av som skjer rundt oss (enten lokalt eller

nasjonalt/internasjonalt), har en bred dekning av ulike temaer av offentlig interesse<sup>16</sup>, og formidler dette gjennom nyhets- og aktualitetsstoff, og bidrar til den offentlige samtalen om viktige spørsmål gjennom formidling av redaksjonelle kommentarer og debattinnlegg fra leserne.

---

<sup>16</sup> Det er altså ikke først og fremst et mangfold i form av privatorientert stoff av typen livsstilsstoff, eller i underholdningsstoff som skal dekkes opp, men en bredde som «bringer noe konstruktivt til den offentlige debatt» (Kvalheim og Sjøvaag 2016).

### **3. Om undersøkelsen og datamaterialet**

Innholdsanalysen av Dagbladet Pluss baserer seg på systematisk registrering av innholdet i et endelig utvalg bestående av 398 artikler i Dagbladet Pluss og 120 artikler i Dagsavisens papirutgave fra 2018. I tillegg benytter vi sekundærdata i enkelte komparasjoner. Her har vi først og fremst benyttet oss av fordelinger avdekket gjennom en innholdsanalyse av Se og Hør og VG gjennomført i 2003 av (Roppen og Flo 2003), en bredere undersøkelse av en gruppe aviser gjennomført av Sigurd Allern i 2001 og en studie av Kvalheim og Sjøvaag (2016). I tillegg er det gjennomført fire case-studier av hvordan Dagbladet Pluss, Dagsavisen og Aftenposten har dekket fire store nyhetssaker i 2018.

#### **3.1 Utvalget i innholdsanalysene**

Enhetene i studien er avisartikler og analysene baserer seg på et utvalg av alle artiklene som ble publisert i hvert av mediene i 2018. I utvelgingen av artikler som skulle inngå i analysen har vi forsøkt å gjøre et tilfeldig utvalg, som innebærer at hver enkelt artikkel har en like stor sannsynlighet for å komme med i utvalget (Hellevik 2009, s.114). For begge mediene har vi gjort et klyngeutvalg (Hellevik 2009, s.117), av datoer med jevn fordeling av ukedager og med systematisk spredning over året. Med utgangspunkt i hver av de utvalgte datoene har vi trukket ut 10 artikler. I flere tilfeller har Dagbladet Pluss publisert færre artikler enn 10 på en dag. I disse tilfellene har de resterende blitt hentet fra dagen etter. Utvalget av Dagbladet Pluss artikler er således ikke helt jevnt fordelt på ukedag, men dette reflekterer variasjoner i publiseringstakten på de ulike ukedagene. For Dagbladet Pluss hadde vi en fullstendig oversikt over alle 3186 artiklene som ble utgitt i 2018.

For Dagsavisens papirutgave har vi fulgt samme metodikk, men vi har ikke hatt en tilgang på en fullstendig liste over alle artiklene fra 2018. Vi har i stedet søkt oss frem til bestemte datoer via mediearkivet Retriever og valgt de ti første artiklene som ble oppgitt. Vi kan ikke utelukke at denne utvalgsmetodikken har skapt en skjevhet i sammensetningen av artikler fra dette mediet.

Beslutninger om utvalgenes størrelse vil alltid innebære et kompromiss mellom kvalitet og ressursbruk. I utvalgene har vi lagt størst vekt på å gi et representativt bilde av Dagbladet Pluss. Hvis man aksepterer 5 prosent feilmargin og 95 prosent konfidensnivå, vil et utvalg på 384 være tilstrekkelig uavhengig av størrelsen på populasjonen (Denscombe 2017, s. 47). For å ta høyde for feilregistreringer og lignende rundet vi opp til 400. I etterkant har vi fanget opp to feilregistreringer slik at størrelsen på det endelige utvalget Dagbladet Pluss-artikler er 398.

Dagsavisen er utelukkende med i undersøkelsen som et sammenligningsgrunnlag for Dagbladet Pluss. Vi har derfor akseptert større feilmargin i utvalget fra dette mediet. Hvis vi legger til grunn at Dagsavisen utgir ca. 12 000 artikler på et år og vi aksepterer en feilmargin på 10 prosent, bør utvalget være på minst 95 artikler (se for eksempel <https://www.surveysystem.com/sscalc.htm>). Vi har her valgt å gå noe opp fra det absolutte minstenivået og gjort et utvalg av 120 artikler.

### **3.2 Registrering og koding i innholdsanalysene**

I kvantitative innholdsanalyser av artikler konstrueres data ved at man registrerer informasjon om hver enhet (artikkel) i form av forhåndsbestemte variabler (for eksempel artikkelens form) etter forhåndsdefinerte sett av verdier/kategorier (for eksempel 'nyhet og reportasjestoff', 'leder/kommentar' osv.). Et viktig verktøy i registreringen av materialet er en kodebok, der man definerer variablene, verdiene og tilhørende tallverdier for hver verdi. Til kodingen har vi benyttet et elektronisk datainnsamlingsprogram, der vi har lagt inn kodene på forhånd.

Teknisk sett gjennomføres en innholdsregistrering på samme vis som utfylling av et spørreskjema. For hver artikkel registreres det informasjon på et sett «spørsmål» etter forhåndsdefinerte «svarkategorier». Utformingen av spørsmålene og svarkategoriene i kodeskjemaet er avgjørende for kvaliteten på datamaterialet (Østby m.fl. 2013, s.212). Usikkerhet i fortolkningen av kodeskjemaet representerer således en betydelig feilkilde. Målsetningen er å utvikle spørsmål og svarkategorier som lar seg entydig definere, slik at datamaterialet skal holde en tilstrekkelig høy troverdighet. Vår framgangsmåte for å oppnå dette har vært å teste og tilpasse kodeboken i flere omganger. To medlemmer i forskergruppen har benyttet kodeboken på et identisk utvalg artikler. Resultatene ble så analysert med hensyn

til samsvar og avvik og på bakgrunn av dette er det gjort tilpasninger i form av forenklinger av verdisettene og utvikling av hjelpetekster til kodeskjemaet. Deretter er prosessen gjentatt på et nytt testutvalg til vi har oppnådd tilfredsstillende samsvar på alle variablene. Artiklene som ble benyttet i reliabilitetstesten er utelatt fra den endelige datainnsamlingen.

### **3.3 Case studier av dekningen av fire nyhetssaker**

Som en oppfølging av innholdsanalysene er det gjennomført case studier av dekningen av fire saker som fikk stor oppmerksomhet i landets medier. Framgangsmåten har vært å ta for oss dekningen av den aktuelle saken i Dagsavisen og i Aftenposten, deretter dekningen i Dagbladet Pluss, og til sist er det gjort en enkel gjennomgang av den øvrige dekningen Dagbladet Pluss hadde i de aktuelle dagene.

## 4. Frekvens, kilder og sjanger i Dagbladet Pluss

Formålet med dette avsnittet er å kartlegge innholdet i kildebruken og stoffsammensetningen med hensyn til form, sjanger, tema og geografi. I analysene vil Dagbladet Pluss bli sammenlignet med innholdet i Dagsavisens papirutgave og i noen tilfeller ukebladet Se og Hør, hentet fra Roppen og Flo (2003).

### 4.1 Frekvens

I løpet av 2018 ble det ifølge utgiverselskapet selv publisert 3186 saker i Dagbladet Pluss. Det betyr i gjennomsnitt 61 saker i uka eller ni saker per dag. Til sammenligning<sup>17</sup> har Dagsavisen ca 25-35 saker og 30-40 notiser per dag, mens Aftenposten har 35-45 saker og 15-25 notiser på en dag mens den lokale nettavisen Alvdal Midt i Væla publiserer 6-10 artikler om dagen. Dagbladet Pluss har altså om lag samme utgivelsesfrekvens som en liten nettbasert lokalavis med om lag 2000 abonnenter og en betydelig lavere utgivelsesfrekvens enn andre riksdekkende aviser. To av de riksdekkende nettaviser som har fått innvilget produksjonstilskudd etter omleggingen i 2014, Dagens Perspektiv og Minervanett.no, har henholdsvis om lag 10 saker per dag og rundt 25 saker i uka, fordelt på kategoriene kultur, nyhet, kommentar og debatt.<sup>18</sup>

### 4.2 Kildebruk

Å ha minst to kilder i en sak er et vanlig kvalitetskriterium i journalistikken. Allern (2001) skriver f.eks. «likevel vil jeg hevde at antallet kilder som oppgis i artiklene er et interessant

---

<sup>17</sup> Dette er anslag basert på stikkprøver.

<sup>18</sup> Tallene for Dagens Perspektiv og Minervanett er basert på stikkprøver

‘barometer’ for å vurdere det faglig-journalistiske nivået på den samlede artikkelproduksjonen» (Allern 2001, s. 163, se også Olsen 2018, s. 271f)

Dagbladet Pluss-artiklene kan deles i tre om lag like store deler etter bruken av muntlige kilder i artiklene. Andelen artikler uten synlige muntlige kilder er 35 prosent, andelen enkildeartikler er 31 prosent, mens andelen artikler med to eller flere synlige kilder er 34 prosent. Som tabellen nedenfor viser er denne fordelingen forholdsvis lik den vi finner i Dagsavisen.

*Tabell 1 Antallet synlige muntlige kilder. Prosent.*

	Dagbladet Pluss	Dagsavisen
Ingen	35	35
En	31	31
To	12	16
Tre eller flere	22	19
Sum	100	101

I tillegg til muntlige kilder, inneholder 37 prosent av artiklene i Dagbladet Pluss skriftlige kilder. Hvis vi ser bruken av skriftlige og muntlige kilder under ett, får vi denne fordelingen.

Tabell 2 Kildebruk Dagbladet Pluss. Skriftlige og muntlige kilder. Prosent

	Oppgir ikke skriftlige kilder	Oppgir skriftlige kilder	Sum
Ingen kilder	20 prosent	15 prosent	35
En muntlig kilde	22 prosent	10 prosent	32
To muntlige kilder	9 prosent	3 prosent	12
Tre eller flere muntlige kilder	13 prosent	9 prosent	22
Sum	64	37	101

Bruken av skriftlige kilder er vesentlig mer omfattende i Dagbladet Pluss enn i Dagsavisen (22 prosent). Hvis vi ser bruken av muntlige og skriftlige kilder samlet sett, faller andelen artikler med en eller ingen oppgitte kilder til 57 prosent, mens andelen med tre eller flere kilder øker til 25 prosent. Til sammenligning er andelen artikler med en eller ingen kilder i Dagsavisen 58 prosent, mens andelen artikler med tre eller flere kilder er 21 prosent.

I en større gjennomgang av kildebruk i norske aviser fant Allern (2001) at mer enn tre fjerdedeler av artiklene hadde en eller ingen oppgitt kilder, men han påpeker at om lag halvparten av de lengre artiklene hadde to eller flere kilder. Sammenligningen med Dagsavisen og med Allerns undersøkelse tyder på at kildebruken i Dagbladet Pluss er forholdsvis lik andre norske aviser.

### 4.3 Sjangersammensetning

Et kriterium for å tildeles pressestøtte er at utgivelsen til sammen har en forholdsvis stor mengde nyhets-, aktualitets- og debattstoff. Vi har valgt å benytte et kategorisett som tidligere er anvendt av blant andre Roppen og Flo (2003). I denne kategoriseringen omfattes forskriftens: 'nyhets- og aktualitetsstoff' av formkategorien 'Nyhets og reportasjestoff', mens 'debattstoff' består av de to kategoriene 'leder/kommentar/anmeldelse, skrevet av avisas egne medarbeidere' og 'Kronikk/debatt/anmeldelse, skrevet av ekstern forfatter'. I tabellen nedenfor vises sjangersammensetningen i Dagbladet Pluss, Dagsavisen og Se og Hør, hentet fra Roppen og Flo (2003).



Tabell 3. Sjangersammensetning i dagbladet Pluss, Dagsavisen og Se og Hør i prosent

	Dagbladet Pluss	Dagsavisen	Se og Hør 2003
Nyhet og reportasjestoff	72	70	56
Leder/kommentar/ anmeldelse	6	12	2
Kronikk/debatt/anmeldelse	13	18	
Sørvisstoff og annonser	8		15
Sum	100	100	83

Som vi ser er sju av ti artikler nyhets- og reportasjestoff, mens to av ti artikler er debattstoff. Vi ser også at sammensetningen av Dagbladet Pluss-artikler etter form ligner den vi finner i Dagsavisen og at den skiller seg markant fra Se og Hør.

#### 4.4 Oppsummering

Til å være et riksdekkende medium har Dagbladet Pluss en nokså lav publikasjonsfrekvens med ca. 61 artikler i uka eller om lag ni om dagen. Dette er vesentlig færre artikler enn Dagsavisen og Aftenposten, men Dagbladet Pluss har høyere utgivelsesfrekvens enn en annen nettpublikasjon som nylig har fått produksjonsstøtte, 'Alvdal midt i væla'. Det bør også nevnes at vi her har brukt «artikler» som analyseenhet. Trolig har Dagbladet Pluss lengre og mer omfattende artikler enn de andre utgivelsene vi sammenlikner med.

Analysen av kildebruk viser at null og enkilde-artiklene er i flertall, men dette gjelder også for Dagsavisen og samsvarer med det andre forskere har funnet i undersøkelser av andre norske aviser. Sjangersammensetningen ligner den vi finner i Dagsavisen. Den skiller seg også markant fra ukebladet Se og Hør.

## 5. Hva dekker Dagbladet Pluss?

### 5.1 Geografisk spredning i Dagbladet Pluss sin dekning

Tabellen nedenfor viser det geografiske dekningsområdet til Dagbladet Pluss, Dagsavisen og Se og Hør.

Tabell 4 Stoff sammensetning etter geografisk fokus. Prosent

	Dagbladet Pluss	Dagsavisen	Se og Hør 2003
Norsk nasjonalt	54	37	60
Uklart/ikke relevant	20	29	11
Resten av verda	9	8	2
Nord Amerika	6		12
Europa	7		5
Oslo- hendelser i Oslo	4	23	0
Norden	2	3	5
Utenlandsk med norsk perspektiv	0		6
Sum	100	100	101

Som det fremgår av tabellen dekker Dagbladet Pluss først og fremst norske forhold. Om lag to seks av ti artikler i Dagbladet Pluss handler om forhold i Norge, mens om lag en fjerdedel av artiklene omhandler internasjonale forhold. Dagbladet Pluss-artiklene har likevel en markant bredere geografisk dekning enn Dagsavisen og omtrent samme geografiske bredde som Se og Hør i Roppen og Flo (2003).

## 5.2 Temaområde

En sentral begrunnelse for at Hellerudkomiteen (1968) anbefalte å opprette pressestøtte var å bidra til et mangfold av informasjon og argumenter. Målet om mangfoldet var først og fremst knyttet til at folk skulle få tilgang til informasjon og synspunkter med politisk betydning. I normativ journalistikkteori avgrenses mangfoldsmålet mot underholdning og mot privatsfæren. Vi finner igjen de samme resonnementene i mediepolitiske utvalg, f.eks. ved at Åmås-utvalget legger vekt på at (støtteverdige) medier skal bidra til demokrati og ytringsfrihet.

Tabellen nedenfor viser hvordan innholdet fordelte seg etter temaområde i Dagbladet Pluss, Dagsavisen, Se og Hør (Roppen og Flo 2003) og i «norske riksmidler<sup>19</sup>» (Kvalheim og Sjøvaag 2016). Typisk politisk stoff er merket grått, hendelsessaker er merket oransje, underholdning gult og livsstilstoff blått.

---

<sup>19</sup> «Riksmediene» består av nettutgavene til *Aftenposten*, *Dagbladet*, *Dag og Tid*, *Dagens Næringsliv*, *Nationen* og *Vårt Land*. I tillegg er også NRK og TV2s nettutgaver inkludert i dette utvalget. Kvalheim og Sjøvaags resultater er tilpasset vår kategorisering. Det kan gi noen unøyaktigheter

Tabell 5. Stoffsammensetning etter viktigste temaområde. Prosent

	Dagbladet Pluss	Dagsavisen	Se og Hør 2003	«Riksmedier» 2016
Kunst, kultur og litteratur	17	8	1	3
Politikk og samfunnsstoff	17	46	5	25
Næringsliv	2	12		18
Forbrytelser	6	4		8
Ulykker	0	1	6	4
Populærkultur og mediestoff	8	3	76	13
Sport	12	15	2	10
Reiser, hobby, hus og hjem	12	8	4	8
Familie, kropp og samliv	14	2	6	1
Sykdom og helse	7	3		2
Annet	7			8
Sum	100	100	100	100

Som tabellen viser, har Dagbladet Pluss noe større spredning i stoffet enn Dagsavisen og langt større spredning enn ukebladet Se og Hør (i 2003).

Hvis vi ser på andelen av stoffet om politisk relevante forhold, det vil si stoff om politikk og samfunnsliv, næringsliv, samt kunst, kultur og litteratur, har Dagbladet Pluss en samlet andel på 36 prosent. Dette er seks ganger så mye som ukebladet Se og Hør, men utgjør samtidig en markant lavere andel av stoffet enn det vi finner i Dagsavisen (64 prosent) og en noe lavere andel enn i «riksmediene».

Dekningen av hendelser som forbrytelser og ulykker er forholdsvis lik for tre av mediene (5-6 prosent for alle mediene), men lavere enn «riksmediene» (12 prosent), det Allern fant for VG i 2001 (20 prosent) og Roppen og Flo fant for samme avis i 2003 (13 prosent).

Dagbladet Pluss har om lag like mye underholdningsstoff (Sport og populærkultur og mediestoff) som Dagsavisen og langt mindre enn Se og Hør. Dagbladet Pluss skiller seg derimot klart fra de andre undersøkelsene med en høyere andel livsstilsstoff (Familie, kropp og samliv, reiser, hobby, hus og hjem, samt sykdom og helse). Dagbladet Pluss har altså stor tematisk spredning i stoffet, men utgivelsen inneholder markant mindre demokratisk og offentlig relevant stoff enn Dagsavisen.

### 5.3 Hard versus myk journalistikk

Artikkelens temaområde er et viktig aspekt ved innholdets samfunnsmessige funksjon og inngår også i diskusjoner knyttet til hva som er journalistikk kvalitet og forholdet mellom hard og myk journalistikk. I sin doktoravhandling *A new platform for quality journalism* diskuterer Gunhild Ring Olsen (2018) denne aksen. Ifølge Olsen handler forholdet mellom hard og myk journalistikk om (minst) tre dimensjoner: tema, fokus og stil.

- For at en artikkel skal kategoriseres av et hardt *tema*, må den både behandle et temaområde av samfunnsmessig og politisk betydning og dekke dette på en fullstendig måte. Olsen (2018, s.394) operasjonaliserer dette til at minst tre av følgende fire forhold omtales: samfunnsaktører, besluttede styresmakter, planer eller programmer og folk som påvirkes av beslutningene.
- Et mykt *fokus* kjennetegnes ved at det fokuseres på personlige eller private anliggender, mens et hardt fokus karakteriserer artikler som har fokus på det offentlige, politiske eller samfunnsmessige relevante ved saken.
- En myk *stil* kjennetegnes ved bruk av emosjonelt følelseskapende elementer som dramatisering av hendelser og bruk av affektive ord og språklige og/eller visuelle virkemidler. En hard stil bærer derimot preg av en «matter of fact»-stil.

Tabellen nedenfor viser andelen av artikkelen som har hardt tema, hardt fokus og hard stil i Dagbladet Pluss og i Dagsavisen.

Tabell 6 Fokus og stil Dagbladet Pluss og Dagsavisen. Andelen i prosent med hardt fokus, hard stil og hardt tema. Prosent

	Dagbladet Pluss	Dagsavisen
Hardt tema	11	25
Hardt fokus	66	84
Hard stil	76	65

Som tabell 6 viser, har begge de to mediene en klar overvekt av artikler med et mykt tema («hardt» er nokså strengt definert i denne variabelen), men at andelen artikler med hard tematisk innramming er mer enn dobbelt så høy i Dagsavisen. Tabellen viser videre at begge mediene har en overvekt av harde artikler med hensyn til fokus og stil. Dagsavisen har en høyere andel artikler med et hardt fokus, mens Dagbladet Pluss har en noe høyere andel artikler med hard stil.

Med utgangspunkt i de tre dimensjonene har Olsen (2018) konstruert en samlet indeks for harde og myke nyheter, der tema veier tyngst. En hard artikkel kjennetegnes av at temaet og minst en av stil og/eller fokus er hard. Hvis temaet er mykt og minst en av dimensjonene fokus og stil er myk, er artikkelen myk. Hvis både stil og fokus er hardt, mens temaet er mykt eller motsatt, er artikkelen kategorisert som verken myk eller hard. I tabellen nedenfor vises stoffsammensetningen i Dagbladet Pluss og Dagsavisen etter denne operasjonaliseringen.

Tabell 7 Stoff sammensetning langs hard myk-dimensjonen. Prosent

	Dagbladet Pluss	Dagsavisen
Myk	78	58
Verken hard eller myk	13	18
Hard	9	24

Som vi ser av tabell 7 har Dagbladet Pluss en overveiende myk stoffsammensetning, med 78 prosent myke og kun 9 prosent harde artikler. I Dagsavisen er seks av ti artikler myke, mens om lag en fjerdedel kan kategoriseres som harde artikler.

Vi ser altså en klar forskjell, men det er av interesse at også i Dagsavisen er bare en fjerdedel av artiklene «harde» etter en slik streng definisjon. Variabelen viser kanskje først og fremst at vanlig nyhetsjournalistikk normalt ikke oppfyller de omfattende kravene som her stilles til «harde» nyheter.

## **5.4 Oppsummering**

Dagbladet Pluss vekter politisk stoff i vid forstand klart mer enn Se og Hør, men mindre enn Dagsavisen. Tilsvarende vekter Dagbladet Pluss livsstilsstoff (privatliv) og underholdningsstoff vesentlig lavere enn Se og Hør og noe mer enn Dagsavisen.

Hvis vi ser på hard-myk dimensjonen, er Dagbladet Pluss klart «mykere» enn Dagsavisen. Men dette kan være et resultat av at Dagbladet Pluss bygger på en «tabloid» pressetradisjon mens Dagsavisen slekter på den politiske fullformatavisen. Begge de to avistypene har alltid vært regnet som «avis», noe som gjenspeiles ved at også tabloidavisene har mva-fritak.

## **6. Orienterer Dagbladet Pluss allmennheten om viktige hendelser?**

Som vi har argumentert for i avsnitt 2.6 er det et underliggende premiss for tildeling av Produksjonstilskudd- til nyhets- og aktualitetsmedier at slik støtte kan gis til journalistiske medier som holder allmenheten løpende orientert om viktige ting av som skjer. I dette kapitlet vil vi undersøke om Dagbladet Pluss fyller denne funksjonen.

### **6.1 Stoffets dagsaktualitet**

En viktig begrunnelse ved opprettelsen av pressestøtten var å støtte publikasjoner som holdt allmenheten orientert om viktige hendelser som skjer rundt dem (Hellerud 1967, s.17). Vi tolker dette slik at det ikke er tilstrekkelig at det som publiseres *ser ut som* nyheter. Det må også være nyheter i en spesiell forstand, altså informasjon om noenlunde samtidige hendinger. Hvis ikke dette kravet oppfylles kan ikke mediet fylle den funksjonen som forutsettes, nemlig å holde innbyggerne informert om det de har behov for å være informert om her og nå.

Det er, som begrunnet over, lite som tyder på at dette kravet til dagsaktualitet, til å holde leserne oppdatert på viktige hendinger, er fjernet senere. Tvert imot ble det i 1996 stående som det viktigste kriteriet for støttetildeling (Finansavisen og Fiskaren) og før revisjonen av Forskriften i 2014 ble det fra mange hold understreket at selve avis-forståelsen ikke burde endres.

For å undersøke dette har vi konstruert variabelen «dagsaktualitet» der hovedoperasjonaliseringen er om artikkelen like gjerne kunne vært publisert på et annet tidspunkt. Tvilstilfeller oppstår med artikler der f.eks. en teaterpremiere eller en bokutgivelse brukes som nyhetsknagg for en artikkel som forøvrig er tidløs. De er kategorisert som ikke-dagsaktuelle. Hvis premieren eller boka er det sentrale temaet, er artikkelen kodet som dagsaktuell. Det samme gjelder anmeldelser av filmer og bøker, som det er en del av i materialet.



I noen tilfeller er denne typen portretter kategorisert som «dagsaktuelle». Det skjer når nyhetspoenget inngår som et *nytt* og viktig bidrag i en dagsaktuell debatt, f.eks. et utsagn fra en skuespiller knyttet til metoo-kampanjen. Når Ingrid Kristiansen derimot i 2018 sier at hun «fortsatt angrer» på at hun ikke forsøkte å følge Joan Benoit i maratonløpet i OL 1984, er det ikke dagsaktuelt. Det samme gjelder en sak der Finn Schjøll beroliger alle som har vært bekymret for sexlivet hans.

For å undersøke stoffets aktualitet har vi registrert stoffet i to kategorier, de som kan betraktes som aktuelle og de som er «tidløse» i den forstand at de like gjerne kunne vært publisert på et annet tidspunkt.

Tabell 8. Artikkelens aktualitet på tidspunktet den blir utgitt. Prosent

	Dagbladet Pluss	Dagsavisen
Saker som var aktuelle på publiseringstidspunktet	23	86
Tidløse saker	77	14

Som vi ser er stoffsammensetningen med hensyn til aktualitet svært forskjellig i de to mediene. Mens seks av sju saker i Dagsavisen var aktuelle på publiseringstidspunktet, hadde mer enn tre fjerdedeler av stoffet i Dagbladet Pluss en mer tidløs karakter.

## 6.2 Aktuelle og politisk relevante saker

I tabell 9 presenteres stoffordelingen etter temaområde og aktualitet. Vi har her forenklet verdisettet på aktualitetsvariabelen til de to verdiene «tidløs» og «dagsaktuell». Fordelingen er prosentuert mot det totalen.

Tabell 9. Stofffordeling etter dagsaktualitet og temaområde i Dagbladet Pluss. Prosent

	Artikkelen er tidløs	Aktuell på publiseringstidspunktet	Sum
Politikk og samfunnsstoff	14	3	17
Næringsliv	1	1	2
Kunst, kultur og litteratur	13	4	17
Forbrytelser	5	1	6
Ulykker	0		0
Sykdom og helse	6	2	7
Familie, kropp og samliv	10	3	14
Sport	8	3	11
Populærkultur og mediestoff	6	2	8
Reiser, hobby, hus og hjem	10	2	12
Annet tema	5	2	7
Sum	77	23	100

Tabellen viser at stoffandelen i Dagbladet Pluss som er både er dagsaktuell og samfunnsmessig og politisk relevant samtidig er svært lav. Dette skyldes at en stor del av artiklene med temaområdet politikk og samfunnsstoff handler om rent historiske forhold, er portrettintervjuer eller lignende. Det er også verdt å merke seg at en stor andel av de dagsaktuelle sakene innenfor kunst, kultur og litteratur er bokanmeldelser av nye bøker.

I tabell 10 sammenlignes andelen stoff som både er politisk relevant og dagsaktuelt i Dagbladet Pluss og Dagsavisen.

Tabell 10. Andelen stoff som både er dagsaktuelt og «politisk relevant» i Dagbladet Pluss og Dagsavisen. Prosent

	Dagbladet Pluss	Dagsavisen
Politikk og samfunnsstoff	3,3	42
Næringsliv	0,5	11
Kunst, kultur og litteratur	4,3	5
Sum	8,3	48

Som det fremgår av tabellen er andelen stoff som både er dagsaktuelt og politisk relevant vesensforskjellig i de to mediene. Mens denne andelen i Dagsavisen utgjør om lag 57 prosent, er tilsvarende andel i Dagbladet Pluss drøyt 8 prosent. Dagsavisen inneholder en god del byråstoff som oftest vil være dagsaktuelt på publiseringstidspunktet. Dagbladet Pluss har lite eller intet slikt stoff. Vi har derfor gjort en tilleggsanalyse der vi holder stoff produsert av andre enn egne utenom analysen. I denne analysen faller Dagsavisen andel dagsaktuelt og politisk relevant stoff til 53 prosent, mens Dagbladet Pluss sin andel øker fra 8,3 til 8,8 prosent. Med andre ord er hovedfunnet fremdeles gyldig: Dagbladet Pluss har en svært beskjeden dekning av dagsaktuelle og politisk relevante hendelser.

### 6.3 Dagbladet Pluss sin dekning av fire saker i 2018

Funnene i tabell 10 kan tyde på at Dagbladet Pluss ikke driver løpende nyhetsrapportering. For å undersøke om dette stemmer, har vi har gjort en analyse av nettstedets dekning av fire sentrale hendelser i 2018 og sammenlignet denne opp mot tilsvarende dekning i de riksdekkende avisene Dagsavisen og Aftenposten. Vi har valgt et undersøkelsesdesign der sakene er såpass store at vi kan anta at de vil bli dekket av et medium som har en løpende dekning av de respektive saksområdene. Vi har kun valgt saker som har offentlig interesse. To av sakene er negative hendelser i form av en ‘ulykke’: flomkatastrofen i Skjåk i oktober og en ‘forbrytelse’: drapet på to unge skandinaviske kvinner i Marokko i desember av IS-tilknyttede terrorister.

De to siste sakene er politiske. Vi har her valgt framleggelsen av statsbudsjettet for 2019 (politikk/økonomi) og Kristelig Folkepartis ekstraordinære landsmøte i november der partiet valgte side i norsk politikk (politikk).

**Sak 1: Flom i Skjåk. Periode 14. oktober (NVE varsler rødt farenivå) – 16. oktober (tre statsråder er på besøk). Søkord: Skjåk**

Flommer er sentrale nyhetshendinger. De er dramatiske, ofte uforutsigbare og kan ha betydelige konsekvenser både for samfunn og enkeltpersoner. Flommer fyller derfor en rekke av nyhetskriteriene. Brurås (2011) viser hvordan en omfattende vårflom på Østlandet sto helt sentralt i nyhetskampen mellom de nasjonale redaksjonene.

I Dagsavisen er flommen i Skjåk tema for 5 artikler. De dreier seg om NVE sine varsler om flom, evakueringsarbeidet og flommens herjinger. Artiklene er publisert 14. og 15. oktober, ingen 16. oktober. Aftenposten omtaler flommen i 7 artikler. De dreier seg også om NVE sine varsler om flom, evakueringsarbeidet og flommens herjinger.

Dagbladet Pluss hadde ingen artikler om flommen i Skjåk. I perioden hadde Dagbladet Pluss publisert 25 artikler. Disse artiklene handler blant annet om kåring av de 50 beste fotballspillerne fra Finnmark og Akershus, testing av jaktdresser og el-biler, helse- og samlivsstoff som dreier seg om unge sitt eget kroppsbilde, alvorlig sykdom, parforhold, alkoholforbruk og intervju med June-Maria (25) som venter sitt sjuende barn. I tillegg finner man blant annet artikler om terrordømte som løslates etter soning i Europa, sabotasjegrupper under andre verdenskrig og en dokumentarfilm om Vladimir Putin.

**Sak 2: Drapene på Maren Ueland og Louisa Jespersen i Marokko. Periode: 17. desember (første melding om drapet publisert på ettermiddagen) – 20. desember (pågrepelse av mistenkte)**

17. desember ble norske Maren Ueland og danske Louisa Jespersen funnet drept i teltet sitt i et populært turistområde i Atlasfjellene i Marokko. Etter noe tid ble det klart at drapene var en terrorhandling. Drapsmennene klarte ikke å organisere en reise til IS-områdene i Syria og

valgte i stedet å drepe to skandinaviske ungjenter. Hendingen var en grusom forbrytelse som dessuten hadde politiske implikasjoner.

I Dagsavisen var drapene tema for 9 artikler. Den første artikkelen ble publisert på ettermiddagen 17. desember basert på meldinger fra et telegrambyrå. De øvrige artiklene dreier seg om politiets jakt på gjerningspersonene og reaksjoner på drapene, blant annet fra den danske statsminister Løkke.

I Aftenposten var ugjerningene tema for 19 artikler. Den første artikkelen ble publisert på ettermiddagen 17. desember basert på meldinger fra et telegrambyrå. De øvrige artiklene dreier seg om politiets jakt på gjerningspersonene og reaksjoner på drapene, blant annet fra medstudenter, terror-forskere og den danske og norske statsministeren.

Dagbladet Pluss hadde ingen artikler om drapene på Maren Ueland og Louisa Jespersen. I samme periode publiserte Dagbladet Pluss 22 artikler. Disse artiklene handler blant annet om forhåndsomtale av engelske fotballkamper og intervju med Sander Sagosen før VM i håndball. Forskjellige kriminalsaker er omtalt, blant annet en 10 år gammel uoppklart drapssak, et britisk pensjonistektepar som smuglet narkotika til Norge, en bedrageritiltalt norsk kvinne og en kunstdetektiv. I tillegg finner vi anmeldelse av vin, slanketips og tips for hvordan man kan tjene penger ved utleie av privatbil. Et intervju med Kolbein Falkeid i anledning hans 85-årsdag, og en artikkel om Charles Dickens sin novelle «En julefortelling» samt anmeldelser av to bøker er også publisert i denne perioden. Hanne Krogh er blitt intervjuet om hennes forhold til sin datter, og en annen artikkel tar utgangspunkt i nyere forskning på ADHD.

### **Sak 3: Statsbudsjettet for 2019, offentliggjort 8. oktober 2018. Periode: 7. oktober – 9. oktober. Søkeord: Statsbudsjett**

Framleggingen av statsbudsjettet (og Nasjonalbudsjettet) er en av de helt sentrale begivenheter i det politiske årshjulet. Nasjonalbudsjettet gir en oversikt over den økonomiske situasjonen i landet, mens Regjeringen bruker statsbudsjettet til å markere sine politiske prioriteringer. Opposisjonen og sivilsamfunnet benytter anledningen til å framheve sine standpunkter.

I Dagsavisen er statsbudsjettet i 2018 tema for 19 artikler. Hvilke utslag statsbudsjettet vil gi for privatøkonomien, og politiske reaksjoner fra opposisjonen står sentralt. I tillegg er særlig spørsmålet om i hvilken grad forslaget til statsbudsjett kan påvirke KrF sitt politiske veivalg berørt.

I Aftenposten er budsjettet tema for 23 artikler. Av disse er to leserinnlegg og fire kommentarer til statsbudsjettet. Hvilke utslag statsbudsjettet vil gi for privatøkonomien, og politiske reaksjoner fra opposisjonen står sentralt. Enkelte budsjettposter som angår klimapolitikk og kultur er trukket fram. I tillegg er særlig spørsmålet om i hvilken grad forslaget til statsbudsjett kan påvirke Krf sitt politiske veivalg berørt.

Statsbudsjettet er bare tema for *en* - riktignok lang - artikkel i Dagbladet Pluss. Den tar for seg ulike sider ved forslaget til statsbudsjett med vekt på hva det vil kunne bety *for privatøkonomien* til ulike grupper i samfunnet, slik som barnefamilier, enslige forsørgere med flere, og med forbruksøkonomer som sentrale kilder. Den politiske prosessen rundt statsbudsjettet er ikke nevnt.

I samme periode har Dagbladet Pluss publisert 22 andre artikler. Disse artiklene handler blant annet om kåring av de 50 beste fotballspillerne fra Rogaland og Troms, historier fra andre verdenskrig, de beste el-bilene på markedet, forslag til diett som gir lengre liv, intervju med krimforfatteren Unni Lindell, etablering av en norsk sushi-restaurant i Japan på 1980-tallet og rettssaken mot politimannen Eirik Jensen.

**Sak 4: Avstemning om KrFs politiske veivalg på ekstraordinært landsmøte. Periode: 1. november (dagen før avstemning) – 4. november. Søkord: KrF**

Kristelig Folkepartis veivalg var en av de aller største politiske nyhetssakene i 2018. Selve striden i KrF ble utløst da partileder Knut Arild Hareide tidlig på høsten foreslo at partiet skulle forsøke å danne regjering sammen med Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Nestlederne i partiet ønsket i stedet forhandlinger med den sittende Solberg-regjeringen. Kampen i partiet ble fulgt av de aller fleste nyhetsmedier sentralt og lokalt fram mot den avgjørende avstemningen 2. november. Resultatet av den ble som kjent et knapt flertall for å velge Solberg.

Veivalget var tema for 20 artikler i Dagsavisen. Spørsmålet om hvorvidt abort-lovgivningen skulle drøftes i eventuelle regjeringsforhandlinger ble berørt i flere oppslag. Spekulasjoner før avstemningen rundt hvilket alternativ som ville få flertall, og reaksjoner fra regjeringsparti, opposisjonen og ulike fraksjoner i Krf etter avstemningen sto sentralt i deknningen.

KrFs landsmøte var tema for 48 artikler i Aftenposten i perioden. Av disse er tre leserinnlegg og to kommentarer. Spørsmålet om abort-lovgivningen skulle drøftes i eventuelle regjeringsforhandlinger ble berørt i flere artikler. Spekulasjoner før avstemningen rundt hvilket alternativ som ville få flertall, og reaksjoner fra regjeringsparti, opposisjonen og ulike fraksjoner i Krf etter avstemningen er sentralt.

Dagbladet Pluss hadde to artikler om Krf sitt politiske veivalg. Den første var en reportasje om Kjell Ingolf Ropstad som kunne bli ny partileder i Krf, publisert 1. november. I tillegg er det intervju med Erna Solberg etter at Krf hadde avsluttet sitt ekstraordinære landsmøte, publisert 4. november. Oppslaget har tittelen «Jeg er glad i Knut Arild», men inneholder også politiske vurderinger og en redegjørelse for hva som skal skje i regjeringsspørsmålet framover.

Dagbladet Pluss publiserte 31 andre artikler i den undersøkte perioden. Disse artiklene handlet blant annet om kåring av de 50 beste fotballspillerne fra Nordland og Telemark og intervju med tidligere fotballspilleren Bala Garba. Flere artikler dreide seg om helse i vid forstand, blant annet såkalte influensa-myter, hjerteinfarkt og giftig dop samt intervju med en person som levde med halv hjerne og et foreldrepar som fortalte om barnedød. Dessuten finner vi anmeldelser av teaterforestillingen Snøfall og en kunstutstilling, samt omtale av en «Beatles-film» fra 1978. Diverse forbruksstoff er representert med blant annet en smakstest av godteri, reisetips om Bangkok og økonomiråd til norske pensjonister i utlandet. Intervju og omtale av diverse kjendiser som Jane Fonda, Freddy Mercury, Per Sandberg og «Farmen-Lene» er også publisert i denne perioden.

## **Oppsummering av kases-studiene**

Vårt utgangspunkt er at alle de fire sakene er av allmenn interesse, og i den grad Dagbladet Pluss faktisk *dekker* temaområdene ville de hatt en viss dekning av hver av disse sakene. Som

gjennomgangen av avisdekningen demonstrerer, har Dagbladet Pluss ingen systematisk dekning av aktuelle negative hendelser av typen ulykker og forbrytelser.

Det er ikke noe krav til støtte, f.eks. for de klart politiske eller religiøse avisene at de skal dekke ulykker og forbrytelser. Ettersom Dagbladet Pluss verken har en tematisk eller politisk avgrensning av sitt nyhetsstoff, men framstår som et helt allment medium, kan man likevel argumentere for at mediet trolig burde prioritert flommen i Skjåk. Nedprioriteringen av denne saken er ikke i tråd med det som gjøres i andre allmenne nyhetsmedier. Samtidig blir produksjonsstøtte også gitt til publikasjoner som ikke nødvendigvis dekker allmenne «blålys»-nyheter av typen flom.

Det er mer påfallende at drapene i Marokko ikke dekkes. Dette var en betydelig mediasak i 2018, og i tillegg til å være en hendelse hadde den viktige koblinger til internasjonal politikk. Vi vurderer derfor at manglende dekning av denne saken bryter med kravet til aktualitetsoppdatering som stilles i alle bransjens egne definisjoner av «aviser».

Dagbladet Pluss sin dekning av statsbudsjettet og KrFs veivalg er svært sparsommelig og på ingen måte egnet til å gi leserne oppdateringer om den politiske utviklingen i Norge. Vi vurderer at begge disse sakene skulle hatt en grundig dekning for at Dagbladet Pluss skulle kunne karakteriseres som en allmenn nyhetsavis.



## 7. Oppsummering og vurdering

Innholdsanalysen viser at Dagbladet Pluss holder et kvalitetsnivå (definert ved kildebruk) på linje med nyhetsaviser. Sakene er dessuten i all hovedsak godt laget, med journalistiske poenger og de er isolert sett av allmenn interesse.

Dagbladet Pluss har et bredt temamessig stofftilfang, men lavere andel politikk og samfunnsliv enn Dagsavisen i vår sammenlikning. Andelen politisk relatert stoff er også noe lavere enn det tidligere undersøkelser viser for VGs papirutgave. Vi vil påpeke at andelen stoff som handler om det offentlige er relativt lav i forhold til andelen stoff som enten handler om privat livsstil eller først og fremst er ment å underholde.

Vi er av den oppfatning av Dagbladet Pluss ikke er et medium som holder allmenheten orientert om det som skjer rundt oss. Så lenge produksjonsstøtten har eksistert har det vært en allmenn oppfatning at en avis må oppdatere leserne sine på det løpende nyhetsbildet. Det fins en rekke andre publikasjoner som er journalistisk gode og bringer mye nyttig informasjon og kunnskap, men hvis de ikke oppfyller kravet om nyhetsformidling, vil de ikke bli oppfattet som aviser. Tabell 8 viser at andelen Dagbladet Pluss-artikler som er aktuelle på utgivelsestidspunktet kun utgjør 23 prosent, altså under fjerdedelen av publiseringene. Stoffsammensetning langs denne dimensjonen ligner mer på et ukeblad enn på en avis. Hvis man samkjører aktualitet og temaområde, som vi har gjort i Tabell 10 er kun 8,3 prosent av stoffet både aktuelt og relevant for den offentlige samtalen. I Dagsavisen er tilsvarende andel 58 prosent. Dette illustrerer tydelig at de to mediene utgjør svært ulike typer publikasjoner.

Dette kvantitative funnet underbygges av case-studiene av deknningen av fire svært sentrale nyhetshendelser i 2018. Dekningen av de fire sakene, eller fraværet av denne, viser at Dagbladet Pluss ikke har som redaksjonell linje å holde leserne orientert om viktige, løpende hendelser. Vi kan naturligvis bare spekulere om årsakene til dette, men en mulig forklaring er at Dagbladet Pluss og Dagbladet.no praktiserer en «redaksjonell arbeidsdeling». I Dagbladet.no er alle de fire hendelsene bredt dekket.

Vi vurderer det derfor slik at Dagbladet Pluss ikke har et innhold som tilfredstiller kravene i § 3, første ledd nummer 1 og 2 i Forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier.

## Referanser

- Allan, Stuart (ed, 2010) *The Routledge Companion to News and Journalism* New York: Routledge, 2010.
- Allern, Sigurd (2001) *Nyhetsverdier*. Kristiansand: IJ-forlaget
- Bastiansen, Henrik (2009) *Lojaliteten som brast. Partipressen i Norge fra zenit til fall*. Oslo: Norsk pressehistorisk forening,
- Bjerke, Paul og Halvorsen, Lars J. (2018) *Kulturtidskriftene En analyse av kulturtidsskriftene i Norge*. Bergen; Fagbokforlaget
- Dahl, Hans F. og Bastiansen, Henrik (2008) *Norsk mediehistorie*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Denscombe, M. (2017). *The good research guide - for small-scale social research projects*. London: McGraw Hill Education
- Deuze Mark (2005) What is Journalism? Professional identity and ideology of journalists reconsidered. *Journalism*. Vol. 6(4): 442–464. SAGE publications.
- Hellerud, Oddvar (form.) (1967). Om tiltak for å opprettholde en differensiert dagspresse. Oslo: Stat- og pressekomiteén.
- Høst, Sigurd (2004) *Hva er en avis* Fredrikstad: IJ-rapport nr.3/2004. Fredrikstad: Institutt for journalistikk
- Høst, S. (2016). *Blindsoner og halvskygger i det norske avislandskapet*. Rapport 5/2016, Volda: Høgskulen i Volda.
- Høst, Sigurd (2017) *Avisåret 2016*. Volda: Høgskulen i Volda
- Høyer, Svennik (1995) *Pressen mellom teknologi og samfunn. Norske og internasjonale perspektiver på pressehistorien fra Gutenberg til vår tid*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Kvalheim og Sjøvaag 2016: *Journalistikkens Blindsoner. En rapport skrevet for Mediemangfoldsutvalget*. Bergen: Universitetet i Bergen.
- Lehman-Wilzig, S. N., & Seletzky, M. (2010). Hard news, soft news, 'general' news: The necessity and utility of an intermediate classification. *Journalism*, 11(1), 37–56.  
<https://doi.org/10.1177/1464884909350642>

Leigh, R. D. (1947) *A free and responsible press. A general report on Mass Communication. Newspapers, Radio, Motion Pictures, Magazines, Radio and Books.* By The commission of the Freedom of the Press. Chicago: University of Chicago press

Hellevik, O. (2009). *Forskningsmetode i Sosiologi og statsvitenskap.* Oslo: Universitetsforlaget.

NOU 1992:14 *Mål og midler i pressepolitikken* : Oslo Kulturdepartementet

NOU 2010: *Lett å komme til orde, vanskelig å bli hørt – en moderne mediestøtte*

*Lett å komme til orde, vanskelig å bli hørt – en moderne mediestøtte* Oslo; Kulturdepartementet

NOU 2017:7 *Det norske mediemangfoldet — En styrket mediepolitikk for borgerne.* Oslo: Kulturdepartementet.

Nygren, Gunnar og Althén, Kajsa (2014): *Landsbygd i medieskugga.* Journalistikstudier vid Södertorns högskola nr. 7. Södertorns Högskola, Huddinge.

Olsen, Gunhild Ring (2018) *A new platform for quality journalism? A study of four U.S. nonprofit university centers and their attempt to save professional reporting through using classrooms as newsrooms* . PhD dissertation. Bergen: University of Bergen

Omdal, Sven Egil, Bjartnes, Anders, Bjerke, Paul, & Olsen, Ragnhild K. (2013). *Journalistikk og demokrati.* Oslo: Fritt Ord.

Overrein, Per & Madsen, Roar. (2019) *Om partipressens korporative system - et søkelys på seks Høyrepressavisser.* [Mediehistorisk tidsskrift.](#)

Reese, S. (2016, August 31). *Theories of Journalism.* *Oxford Research Encyclopedia of Communication.* Retrieved 4 Oct. 2019, from <https://oxfordre.com/communication/view/10.1093/acrefore/9780190228613.001.0001/acrefore-9780190228613-e-83>.

Roppen, Johann og Flo, Idar (2003) *Evaluering av Se og Hør.* Notat 12/2003, Volda, Høgskulen i Volda/Møreforskning

Schudson 19XX

Syvertsen, Trine (2004) *Mediemangfold: Styring av mediene i et globalisert marked.* Kristiansand: IJ Forlaget

[Tumber, H.](#) and Zelizer, B. (2019). Special 20th anniversary issue: The challenges facing journalism today. *Journalism*, 20(1), pp. 5-7. doi: [10.1177/1464884918804736](https://doi.org/10.1177/1464884918804736)

Waschková Císařová, L. (Ed.). (2017) *Voice of the locality : local media and local audience*. Brno: Masaryk University.

Vestbø, A. (2012). *I skvis mellom bok og avis. En gjennomgang av Norsk kulturråds forvaltningsoppgaver knyttet til periodiske publikasjoner*. Notat. Oslo: Norsk kulturråd.

Vos, Tim P. (red.) (2019) *Journalism*. Mouton: De Gruyter  
Østby, H., Helland K., Knapskog K., Larsen, L. O. og Moe, H. (2013). *Metodebok for mediefag – 4 utgave*. Bergen: Fagbokforlaget.

## Vedlegg: Kodeskjema

Artikkelnavn

---

### Form/ Sjanger

- (1)  Nyhet og reportasjestoff
- (3)  Leder/kommentar/anmeldelse. Skrevet av avisas egne medarbeidere
- (4)  Kronikk/debatt/anmeldelse, Skrevet av ekstern forfatter
- (5)  Leserbreve (Må ha en form for debattkarakter)
- (6)  Spørsmål fra leserne
- (7)  Sørvisstoff – annonser (annonsering av hendelser, arrangementer, råd til leserne mm) (NB! forbrukertester skal regnes som nyhets/reportasjestoff)
- (8)  Fiksjonsstoff
- (9)  Kryssord
- (10)  Tegneserier
- (11)  Annonser/innholdsmarkedsføring
- (12)  Programsider
- (13)  Tipping og tabeller, inkl sportsresultat

### Virkemidler

- (1)  Bilde
- (2)  Film
- (3)  Animasjon
- (4)  Figur/ illustrasjon
- (5)  Lyd (uten film)
- (6)  Avstemming/anmeldelse

### Antall lenker

- (1)  0
- (2)  1-2
- (3)  3 eller flere

### Hovedtema

- (1)  Politikk og samfunnsstoff
- (2)  Næringsliv
- (3)  Kunst, kultur og litteratur
- (4)  Forbrytelser
- (5)  Ulykker
- (6)  Sykdom og helse
- (7)  Familie, kropp og samliv
- (8)  Sport
- (9)  Populærkultur og mediestoff
- (10)  Reiser, hobby, hus og hjem (generelt forbrukerstoff)
- (11)  Annet tema \_\_\_\_\_

Nyhetens "hardhet" 1. Tema: Hard hvis saken har samfunnsmessig og politisk relevans og minst tre av følgende:

- (1)  samfunnsaktører omtales
- (2)  offentlige beslutningstakere omtales
- (3)  foreslåtte/vedtatte planer og programmer omtales
- (4)  folk som blir berørt av beslutningen omtales

Nyhetens "hardhet" 2. Fokus.

- (1)  Myk (personlige eller private anliggender, enkelthendelser eller eksempler)
- (2)  Hard (offentlig/politisk eller samfunnsmessig relevans ved en hendelse, tematisk framing)

Nyhetens "hardhet" 3. Stil.

- (1)  Myk nyhet (bruk av emosjonelt følelsesskapende elementer som dramatisering av hendelser og bruk av affektive ord og språk bruk av emosjonelt ladede språk og eksplisitte uttrykk for følelser, mer personlig og emosjonell stil)
- (2)  Hard nyhet (ikke emosjonell, «matter of fact» stil, ingen bruk av emosjonelt ladede språklige eller visuelle virkemidler)

Geografi

- (1)  Norge- hendelser utenfor Oslo
- (2)  Oslo- hendelser i Oslo
- (3)  Norsk nasjonalt
- (4)  Utenlandsk norsk perspektiv
- (5)  Norden
- (6)  Europa
- (7)  Nord Amerika
- (8)  Resten av verda
- (9)  Uklart/ikke relevant

Fokus

- (1)  Personfokusert
- (2)  Person-sak
- (3)  Saksfokusert
- (4)  Irrelevant

Artikkelens dagsaktualitet (aktualitet på utgivelsestidspunktet)

- (1)  Artikkelen omhandler en sak/et saksforhold som skjedde nylig eller er i ferd med å skje (noe som skjedde/er i ferd med å skje omfatter også uttalelser, og utviklingstrekk i pågående prosesser, nylig vil normalt tolkes omtrent +- en uke fra utgivelsesdatoen)
- (2)  Artikkelen omhandler en sak/et saksforhold som tidligere var ukjent for allmenheten, men som nylig har blitt kjent og der det er viktig å presentere saken innenfor den aktuelle uken, framfor noe lengre frem i tid
- (3)  Artikkelen består av stoff knyttet til årshjul/jubileer, der saken kunne like gjerne vært publisert året etter og/eller året før (feks skolestartartikler, fjellvettereregler ifbm påske, solkremaker ifbm sommer)
- (4)  Artikkelen er tidløs (kunne like gjerne vært publisert året før og/eller et år senere)

Konfliktramme

- (1)  Ja
- (2)  Nei

Type konfliktpresentasjon

- (1)  Topartsstrid der begge fremstilles som like gode
- (2)  Artikkelen velger side

Antall muntlige kilder

- (1)  0
- (2)  1
- (3)  2
- (4)  3 eller flere

Kjønn, først oppgitt muntlige kilde

- (1)  Mann
- (2)  Kvinne



#### Bakgrunn, først oppgitt muntlige kilde

- (1)  Statsråd/politisk ledelse departement/SMK
- (2)  Ansatt departement/ embetsmann
- (3)  Partileder/parlamentarisk leder
- (4)  Annen rikspolitiker
- (5)  Fylkespolitiker
- (6)  Ordfører/ledelse i kommune
- (7)  Annen lokalpolitiker
- (8)  Utenlandsk politiker/diplomat
- (9)  Politi påtalemyndighet
- (10)  Lege/sykepleier
- (11)  Ekspert/forsker
- (12)  Konsulent/saksbehandler
- (13)  Direktør, toppledelse i næringslivet
- (14)  NHO-ledelse i bransjeorganisasjon
- (15)  Ledelse i sentral fagbevegelse/interesseorganisasjon
- (16)  Advokat, forsvarer
- (17)  Offiser i det militære
- (18)  Ledelse i natur- og miljøorganisasjon
- (19)  Ledelse i humanitær organisasjon
- (20)  Ledelse i annen organisasjon
- (22)  Prest, religiøse ledere
- (23)  Journalist, redaktør
- (24)  Kunstner, forfatter, kulturarbeider
- (25)  underholdningsartist
- (26)  "kjendis"
- (27)  Idrettsleder
- (28)  Idrettsutøver
- (21)  Aktivist på grasrota
- (30)  Innvandrere, flyktning og asylsøker
- (32)  Student, elev
- (33)  Lærer, rektor undervisningsinstitusjon
- (31)  Annen personkilde
- (29)  Andre "vanlige" mennesker
- (34)  Informatør departement
- (35)  Informatør fylke, kommune
- (36)  Informatør næringsliv, bransjeorganisasjon
- (37)  informatør andre organisasjoner

#### Skriftlige kilder

- (1)  Nei
- (2)  Ja

#### Artikkelforfatters tilknytning

- (1)  Intern (Dagbladet-epost)
- (2)  Ekstern (ikke Dagbladet-epost)

Journalisten(e)s kjønn

- (1)  Mann/ kun menn
- (2)  Kvinne/ kun kvinner
- (3)  Både kvinne/mann

Usikkerhet ved koding (Noter ned spørsmålet og hva usikkerheten gjelder, slik at det kan følges opp)

---